

NIÇİN OKUMUYORUZ? DOSYASI

Niçin Okumuyoruz?

İsmail ÖZMEL

Niye Bu Haldeyiz?

Fazlı KÖKSAL

Kitap Okuma Tutkusu

Kibar AYAYDIN

Okumak Üzerine

Murat SOYAK

Kitap hayatımızın neresinde?

**Niğde Üniversitesi
Ayhan Şahenk
Tarım Bilimleri
ve Teknolojileri
Fakültesi'nden
İlginç Araştırma**

Okumak insana değer katar

AKPINAR

Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi

Yıl: 11 Sayı: 62 / Mart - Nisan 2016 ISSN: 1306-3731

SAHİBİ ve GENEL YAYIN YÖNETMENİ

İsmail ÖZMEL

ismailozmel@hotmail.com

YAYIN KURULU

İsmail ÖZMEL

Lokman ZOR

Murat SOYAK

DANIŞMA KURULU(HAKEM HEYETİ)

Prof. Dr. Abdulkadir YUVALI

Prof. Dr. Ali Berat ALPTEKİN (Selçuk Üniversitesi)

Prof. Dr. Esmâ ŞİMŞEK (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Pervin ÇAPAN (Muğla Üniversitesi)

YAZIŞMA VE YÖNETİM YERİ

Yeni Çarşı İş Merkezi B Blok Nu. 1/5 NİĞDE

Telefon: 0.388 213 12 50 Belgegeçer: 0.388 233 35 45

ABONE ÜCRETİ

Sayısı: 4 TL

Yıllık Abone Bedeli: 30 TL

Resmî Abone Bedeli: 90 TL

Yurtdışı Abone Bedeli: 30 Avro

Posta Çeki: 5145515 (İsmail ÖZMEL)

GRAFİK & TASARIM

Süleyman KORKMAZ

BASIM YERİ KARAN OFSET

İlhanlı Mah. Aydınlık Cad. 95/ A • NİĞDE

Tel: 0.388 233 66 22 • Belgegeçer: 0.388 233 88 11

Dergiye gönderilen yazı ve şiirler basılsın basılmıyın geri verilmez. Yayınlanmasını istenen yazıların el-mek adresimize gönderilmesi gerekmektedir. Dergimizde yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazı ve şiirlere ücret ödenmez. Yayın kurulu gerekli gördüğünde yazılarda değişiklik yapabilir.

İÇİNDEKİLER

- 3 **Neden Okumuyoruz?**
İsmail ÖZMEL
- 8 **Niye Bu Haldeyiz**
Fazlı KÖKSAL
- 11 **Kıtap Okuma Tutkusunu**
Kibar AYAYDIN
- 19 **Niğde Güzellemesi**
Harika UFUK
- 20 **Okumak Üzerine**
Murat SOYAK
- 22 **Toplumsal Zekâ Ve Atatürk**
Dr. Gürbüz TURGAY
- 24 **Ölümünün 12. Yılında Şair Halil Soyuer'i Anmak**
Abdülkadir GÜLER
- 28 **İnsan Okudukça İnsan**
Ali Rıza KAŞIKÇI
- 32 **Üsküdar'da O Büyük Günün Neşvesiyle**
İsmail ÖZMEL
- 33 **ELİF**
Şahin UÇAR
- 33 **Geç Kaldık**
Orhan SEBAT
- 34 **Poetika Mesnevisi**
Bekir Oğuz BAŞARAN
- 35 **Memleket Şiiri**
Murat SOYAK
- 36 **Kırlır Aynalar**
Mehmet BAŞ
- 37 **PLUTO(N)**
Serpil KAYA
- 38 **Bir İbadettir Yaşamak**
Lokman ZOR
- 44 **Niğde Üniversitesi, Arıların Kaliteli Meyve Üretimine Etkisini Araştırıyor**

Sevgili Akpınar Okuyucuları,

OKUMAK İNSANA DEĞER KATAR

İlk karşılaşmanızda sorar: Senin hayatında matematiğin yeri var mı? Senin eğitiminde matematiğin yeri nedir? İhtiyaçlarını önem sıralamasına tabi tutuyor musun?

Hayatında matematik olsaydı zamanı bu kadar hoyratça kullanabilir miydin? Okuma denilen bu nadide kültür arazisini yıllarca nadasa bırakabilir miydin? O kültür ve bilgi tarlalarına okuma fidanları dikebilseydin böyle bir sonuca mı ulaşmış olurduk? Hiç düşündün mü?

Zamanı iyi kullananlar ve okumayı ihtiyaç listelerinin en üst sıralarına taşıyanlar, başarının yanında, kendilerine bir değer daha kattıklarını bilirler, onun için aralık vermeden okumaya devam ederler.

Sen halen yorulmadan, istikbalin için bir tuğla koymadan, gezip tozmayı düşünüyorsun. Kendini ne zaman sorgulayacaksın? Toplum hoşgörüyü bırakıp taassuba yöneliyorsa bunun sebepleri üzerinde hiç düşündün mü? Okumadan, kitapların dostluğunu kazanmadan, zamanı akıllıca kullanmadan bir yerlere ulaşmanın zor olduğunu bilmelisin. Ama zoru başarmak sana yaraşır. Hadi kitap okumaya, biliyorsun ki okumak insana değer katar ve başarılı kılar.

NİÇİN OKUMUYORUZ DOSYASI:

İsmail Özmel “Neden Okumuyoruz”, Fazlı Köksal “Niye Bu haldeyiz”, Kibar Ayaydın “Kitap Okuma Tutkusu”, Murat Soyak “Okumak Üzerine”, Ali Rıza Kaşıkçı “İnsan Okudukça İnsan”, başlıklı yazıları ile dosyamıza katkıda bulundular.

Dr. Gürbüz Turgay “Toplumsal Zekâ ve Atatürk”, Abdülkadir Güler “Ölümünün 12. Yılında Şair Halil Soyuer’i Anmak” adlı yazıları ve Lokman Zor “Bir İbadettir Yaşamak” başlıklı hikâyesi ile dergimizi süslemişlerdir.

Ayrıca İsmail Özmel, Şahin Uçar, Orhan Sebat, Bekir Oğuz Başaran, Murat Soyak, Mehmet Baş, Harika UFUK ve Serpil Kaya’nın şiirlerini ve yazıları beğenerek okuyacağınızı umuyoruz.

ÖZEL HABERİMİZ: Niğde Üniversitesi Ayhan Şahenk Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi, bal arıları ile tozlaşmanın meyve verim ve kalitesine etkilerini araştırarak.

Sağlıkla ve huzurla, daha güzel sayılarda buluşmak dileği ile ...

İsmail ÖZMEL

Edebiyat, Kültür ve bilim dünyamızın İKİ KAYBI, Prof. Dr. Bedia Akarsu (27 Ocak 1921 - 25 Şubat 2016) ve Şair- yazar Ahmet Oktay (21 Ocak 1933 - 3 Mart 2016) vefat etmiştir. Her iki seçkin insana Allah’tan rahmet sevenlerine başsağlığı diliyoruz. Akpınar

Neden Okumuyoruz?

İsmail ÖZMEL

Öğrenim yapmayı, iyi okullarda okumayı seviyoruz ama gazete, dergi ve kitap okumayı yeterince sevmiyoruz. Kitap okumayı neden sevmiyoruz veya okumayı nasıl sevdiririz sorusunu sorarak konuya girmek istiyorum.

KİTAP OKUMAYI NEDEN SEVMİYORUZ?

Milli eğitim sistemi üzerine biraz sesli düşünelim... Gençlere kitap okuyoruz ama imtihanlarda okuduğu kitaplardan soru soruyor muyuz? Yani genel kültür soruları imtihan soruları içinde yüzde kaç nispetinde vardır? Bu ilave puan onun ne kadar önde gitmesini sağlıyor?

Çoğu öğrenci imtihanda sorulmayacak ki diyor ve okumuyor, hatta ders kitabını tam okumuyor neymiş test soruları çözecek ve yüksek puan alarak iyi bir okula girmeyi başaracakmış. Okulu bitirince merakını anlatacak birkaç cümle kurmaktan aciz kalacağını farkında değil.

Okumak önce insanın kendisine olan güvenini artırır. Anlatmak istediği şeyleri güzel ifade eder, olayları, düşünceleri, duyguları, çözüm önerilerini gerektiği gibi anlatır. Okuyan insan sorulan bir soruyu önce iyi anlar, vereceği cevabı da daha etraflı ve daha anlaşılır bir biçimde ortaya koyar. Kelime ve kavram dağarcığı zenginleşir, temel kelimelerden ayrıntıya, temel manzaradan teferruata geçerek görüntünün daha derli toplu tasvirini (betimlenmesini) sağlar. Karşısındaki insanı etkiler, onlarda bu insan konusunu iyi biliyor kanaatini uyandırır. Bu da başarısını doğrudan doğruya etkiler, onu başarılı kılar ve hayatın güçlükleriyle kolay mücadele etme imkânı bulur.

Böyle okuyan ve okuduklarının lezzetini alan, kendini yetiştiren insanlar kendileri kadar toplumun da vaz geçilmez kişileridir. Topluma da bir güven duygusu verirler. Çünkü okuyan, kendini yetiştiren insanlar toplumun meselelerini de büyük bir anlayış ve hoşgörü içinde çözerler ve onların mutlu olmalarını sağlarlar.

Okumak çok yönlü bir gayrettir ve meyveleri de hem okuyana hem de

topluma şifa verir, dertlerini; en azından azaltır, tedavi eder, acıların dinmesine sebep olur. Kitap okumak her şeyden önce insana değer katar. Sırf değerlenmek için de okumalıyız. Velhasıl okumak güzeldir, insana mutluluk verir, bilgi kazandırır, dost kazandırır. Ben kitap arkadaşlığından, kitap dostluğundan zarar görmedim ve zarar göreni de görmedim.

NİÇİN OKUYORUM?

Kendi kendime soruyorum: Niçin okuyorum, dur, durak yok oku oku... Demek ki bir susuzluk var, derelere, ırmaklara koşuyorum.

İnsanda bu susuzluğu nasıl yaratabiliriz? Belki bizim üzerinde durmamız ve bir çözüm üretmemiz gereken soru bu. Gençlere bu susuzluğu nasıl duyururuz? Okumayı bir ödülle taçlandırmak, ilk akla gelen yöntem.

Öğrenciye yıl içinde; yirmi, yirmi beş kitap okuma görevi vermek ve imtihanlarda bu kitaplardan soru sorarak; okuyanı daha ön safa, daha başarılı bir noktaya taşımaya çalışmak. Bu arada okuyan öğretmene de bir ölçü dâhilinde teşvik, takdir, terfi imkanı sağlamak, yani onu ya moral olarak takviye edeceksiniz, ya para kazandıracak veya imtihan kazandırmak için, bir kısım soruları bu fazladan okunan kitaplardan soracaksınız.

Niçin okuyorum? Yeni bilgiler öğrenmek, yeni yerler görmek, yeni dostlar edinmek istiyorum.

Niye okuyorum? Okumadan bir zihni serüvene çıkmak zor. Bu ağır gövdeyi, kanatlarla havalandıracak, pervaneye ivme kazandıracak bir sinerjiye bir rüzgâra, bir çığlığa ihtiyaç var.

Okuyorum, seyahat, ümit ve hayalhaneye bir katkı sağlamak için, evde pişen yemeğe, çeşniye bir lezzet daha katabilir miyiz diye bir çağrışımla; bebek parkında beni bekleyen; sevgiliye ulaşmak nasıl mümkün olur? Bu kitapta onun macerası yazılı olamaz mı? Hani yaşamayı hayal edip de ulaşamayanların kitap sayfalarında, kitabın kahramanı ile beraber yola çıkarak, başından geçenlerin ağâhı olmak(sırlarının bileni olmak) ve her sayfada onunla beraber olarak, bazen gülerken, bazen endişelerini paylaşarak, onunla yol arkadaşı olmak ve böyle bir arkadaşla hayatı paylaşmak, kendisine bir dert ortağı edinmek veya kahramanın dert ortağı olmak yabana atılacak bir duygu değildir.

Okuyorum, zaman denilen sihirbazın bizden öncekilere neler ilham etti, neler yaptırdı, neler yazdırdı, onları nelerle meşgul etti, nelerle doyurdu, nelerle

dertlendirdi, nelerle güldürdü? Merak ettiğim için okuyorum.

ZAMANLA İNSAN ARASINDAKİ MESAFE

İnsanla zaman arasındaki ilişkide birtakım incelikler var diyebilir miyiz? Yoksa zaman, insanı ve bütün kâinatı kuşatmış da bizim mi haberimiz yok?

Zamanın içini dolduran sayısı belirsiz işler ve işlevler var. Olanların kaçta kaç insan eliyle, insan zekâsıyla, insan mahareti ile yapılmıştır? Bu kadar insanın yaptıklarından günümüze kopup gelen neler var? Zamanın hışmından, zamanın ham diye yutmasından kendini kurtarmış şeyler, üretimler, günümüze kadar uzanmış eserlere, yazılı ve görsel ve mimari eserlere bakalım. Zamanın unutkanlığına set çekmiş, günümüze ulaşmaya dizinde derman, gözünde fer, kaleminde mürekkep bulmuş kimler var? Merak etmiyor musunuz?

Bir şiirimde şöyle diyorum:

Ölmeye gör nasıl da açılır mesafeler
Dün diye başlar sonra yıllar araya girer.
Nice insan habersiz göç eder dünyamızdan
Deva olur sonunda, arda kalan bir eser.

İsmail Özmel

Arda kalan eser bir kitap olur, yetişmesine emeğimizin geçtiği, sağlığına kavuşması için gayret gösterdiğiniz bir çocuk, bir insan olur, nihayet hepsi bir eser. İnsanı hayırla andıracak bir gayretin, başarılı bir çalışmanın, insanlara hizmet eden, kolaylık getiren gayretlerin adamı olmak. Hepsi bu. Hak etmek ve hak ettiğini bilmek, iç huzuru ve mutluluk.

İNSAN KİTAPLARDA NE ARAR?

İnsan kitaplarda biraz da kendini, kahramanını veya gönül kuşunu mu arar? Kendini, insanları iyi okumak, iyi anlayabilmek için mi okur? Yaşayamadığı serüveni veya göremediği dostluğu, hayat sahnelerini okuyarak, bir tecrübe kazanmak ve yaşanmış hikâyelerden kendisine bir tecrübe ve bir tatmin yolu mu bulmaya çalışır? Yoksa kendisini yetiştirmek için başkalarının birikimlerinden, görgü ve bilgilerinden yararlanmak için mi okur? O k u y a n insanların hayatta daha başarılı olduğunu görerek onlara benzemeye mi çalışır?

Soruları çoğaltabiliriz ve okumak her halükarda bir dost kazanmaktır, bir arkadaş bir dertdaş kazanmaktır. Siz hep onun söylediğini sanırsınız ama siz de bu sohbe içinizden katılırsınız, bazen de bu duygularınızı ve düşüncelerinizi bir sayha, bir çığlık halinde söylersiniz, söylemek ihtiyacı duyarsınız.

DOĞUDAN BATIDAN OKUMAK

Batı klasiklerini okuyunca batıcı, doğu klasiklerini okuyunca doğucu olacağımızı zannedenler var. Verimli bir okumayı gerçekleştirememiş olanlar bu iddialarını tekrar edip giderler, biz onları hoş görüyoruz. Zira bu düşünce ve bu iddia tecrübeden yoksundur ve okuyan, düşünen, yazan bir insanın söyleyeceği söz değildir.

Bir eser; yazarının kapasitesi nispetinde; bilgiler, görgüler ve onun ötesinde bir üslup ve ifade zenginliği ile karşımıza çıkar. Bize bazı şeyleri anlatır, biz de kapasitemiz nispetinde o eserden faydalanırız, evet faydalanırız. Ya değilse esere veya yazarına kendimizi köle olarak kiralamış değiliz ve çoğu yazar da okuyucudan bunu istemez. Kitap yazma cesareti gösteren insan iyi kötü bir düşünme ve birikim seviyesini yakalamıştır. Düşüncelerini ve kurgularını en güzel şekilde anlatmaya çalışır ama siz onların hangisinden faydalanacağınıza ve ne derece faydalanacağınıza bizzat kendiniz karar verirsiniz. Eğer yazar sana yeni şeyler söylemişse sağduyunuz ve kültürünüzle onu mihenge vurmak, değerlendirmek, okuyucu olarak sizin takdirinizdedir. İyiyi kötüden ayırma duygusu yaratanın insanlara verdiği büyük zenginliklerden birisidir Kİ BİZ ONA SAĞDUYU DİYORUZ ve bu duygu bütün insanlara yaratanın eşit dağıttığı bir lütuftur. Eğer bu duygudan yoksun bir insanın okumasından bahsediliyorsa, elbette okur gibi yapar ama gerçekte kitabın içine giremez, kitabın sesini duyamaz ve anlayamaz.

Bu sözlerim yanlış değerlendirilmesin, insan açlığını hissettiği yiyeceklere daha çok meyillidir, daha çok arar. Doğru yönünü eksik ve zayıf bulanlar elbette doğuyu okuyacak ve tavsiye edecektir ama insan zekâsı; dünyanın neresinde olursa olsun; dikkat çekici bir esere vücut vermişse, zaten o eser kendisini karanlıkların içinden veya aydınlıkların parıltısı arasından kendisini hissettirir ve adını duyurur. Okumak isteyen bu sesini yükselten eserleri elbette; imkânı ve zamanı nispetinde okumalıdır, tavsiye etmelidir. Çünkü dünyanın bir yerinde bir zekâ bir yüksek noktayı yakalamışsa o zirvenin

dünyanın başka yerlerinden görülmemesi mümkün değildir. Er veya geç o eser okurunu bulacak, sesini duyuracaktır. Doğudan okumalıdır, batıdan okumalıdır ve dünyanın başka bir ülkesindeki yüksek zekâyı ve parlak kalemleri de okumalıdır. Bütün bunlarla insan kültürünü ve kendini inşa eder. İnsan güzelleşir, şehir güzelleşir, insan sevimli hale gelir. Okumak insanın acılıklarını, hamlıklarını giderir, olgunlaştırır. Tıpkı güneş gibi.

KENDİ ESERLERİMİZİ NİYE OKUMAYALIM?

Batı klasiklerini okuyunca batıcı, doğu klasiklerini okuyunca doğucu olacağımızı zannedenler vardır dedik. Doğudan batıdan böyle yasakçı bir anlayışla, bahsedenler bir şeyi unutuyorlar, o da bu toprakların ve Türkçe konuşan insanların tarih içinde ve günümüzde yazdıkları birçok kıymetli eser vardır, önce onları okuyalım diyecekleri yerde doğudan bahsederek, batıdan aktarılan eserlere karşı bir bağnazlık sergilerken de bir şey yaptıklarını sanırlar. Onlar emenim ki okumayan, işin kolayına kaçan, kolay kahramanlık peşinde koşanlardan olmaları ihtimal dâhilindedir. Bu ülkenin insanları ve aydınları hiçbir zaman böyle bir taassubu kalplerine ve gönüllerine sokmamışlardır. Kitap okunmak için vardır ve her kitap bir derdin dermanıdır, bir tecrübenin mahsulüdür, bir birikimin eseridir. Kitap, kendisinden kötülük umulmayan ve beklenmeyen, en iyi arkadaşdır.

Arkadaşsız kalmanıza gönlüm razı değil. Onun için ilk fırsatta bir kitapçıya veya bir kütüphaneye gidip siz de bir kitap alınız ve okumaya başlayınız, bana hak vereceğinize eminim...

Niye Bu Haldeyiz

Fazlı KÖKSAL

Uzun Uzun yazmaya gerek yok...

Hal-i pür melalimizin nedenini üç maddede toplayabiliriz...

1-OKUMUYORUZ

Aşağıdaki listede Dünyadaki en büyük 10 kütüphanesinin isimleri ve kayıtlı (katolaglanmış) yayın sayıları var...

1 Library of Congress Washington- 150 milyon

2 British Library Londra- 150 milyon

3 New York Halk Kütüphanesi- New York 53,1 milyon

4 Rusya Devlet Kütüphanesi-Moskova 44,4 milyon

5 Rusya Ulusal Kütüphanesi -St. Petersburg 36,5 milyon

6 Ulusal Diet Kütüphanesi-Tokyo, Kyoto 35,6 milyon

7 Bibliothèque nationale de France - Paris 31 milyon

8 Danimarka Kraliyet Kütüphanesi- Kopenhag 30,2 milyon

9 Çin Ulusal Kütüphanesi -Pekin 29 milyon 5,2 milyon

10 Rusya Bilimler Akademisi Kütüphanesi-St. Petersburg 26,5 milyon

ABD'deki Kongre Kütüphanesinin bütçesi 647 Milyon Dolar... 3624 Çalışanı var... Kaynaklardan 69 milyon el yazması kitap... Türkiye'de Milli Kütüphanede bile bulamayacağınız kitapları orada bulmanız mümkün...Mesela Atatürk ile ilgili farklı 1888 Kitabı, Nazım Hikmet ile ilgili 228 Kitabı, Atsız ile ilgili 36 kitabı bulabilirsiniz.

Pekiyi Türkiye'deki durum ne;

Kültür Bakanlığının 2015 Bütçesi 1 milyar 843 milyon 91 bin Tl. Yani Tüm Bakanlığın Bütçesi Kongre Kütüphanesinin bütçesinden az...

1121 Halk Kütüphanesinde toplam 17.111.825 yayın var... Yani tamamı New York Halk Kütüphanesinin 1/3'ünden az..

En Büyük Kütüphanemiz Milli Kütüphanedeki materyal sayısı ise sadece 2.947.000 ve bunun 1.439.972 adedi kitap. Kongre Kütüphanesinin 1/50'sinden

daha az..

Milli Kütüphanedeki Yazma Kitap sayısı ise sadece 26.000 yani, Kongre Kütüphanesinin 1/2000'inde de az...

Üniversite Kütüphanelerinde durum daha vahim... Harward Üniversitesi Kütüphanesinde 16,6 milyon metaryal var.... 15. Yüzyılda kurulmuş İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi de dahil Türkiye'deki bütün üniversitelerdeki materyallerin toplamı herhalde Harward'a ulaşmaz... Mesela En zengin kütüphaneye Sahip Boğaziçi Üniversitesindeki materyal sayısı dahi 500.000'in altında...

Etrafıma bakıyorum... Bireysel kütüphanesi olanlar çok az... Bırakın haftada bir kaç kitap okuyanı, ayda, hatta yılda bir kitap okuyan sayısı parmakla sayılacak kadar az...

Okuyanlar da, peşin hükümün kurbanı, tek renkli okuyorlar... Hatta bir rengin bir tonunda...

2-BİLİMSEL ARAŞTIRMA YAPMIYORUZ.

2009 yılı itibarıyla dünyada 1,276 trilyon USD Ar-Ge harcaması yapılmıştır. Bu harcamalarda ilk 7 ülkenin toplam payı %70 civarındadır.

1. ABD'nin payı %31 (402 milyar USD), 2.Çin'in payı %12dir (150 milyar USD). Japonya %11'lik(138 milyar USD) ile üçüncü sırada bulunmakta olup bu ülkeyi 83 milyar USD ile Almanya izlemektedir. Fransa, İngiltere ve Güney Kore 40'ar milyar USD'lik harcama tutarı ile ilk 7 ülke arasında yer almaktadır. Bu ülkelerin gerisinde yer alan Rusya, İtalya, Hindistan, Brezilya, Tayvan ve İspanya'nın Ar-Ge harcamaları ise 20- 33 milyar USD arasında değişmektedir. Türkiye'de ise Ar-Ge çalışmalarına yalnızca 8,7 milyar USD ayırabilmektedir.

Uluslararası patent sıralamasında Türkiye'nin adı yok gibidir...

3- ÇALIŞMIYORUZ..

Çalışmadığımızı anlatmaya gerek yok...

Çalışmadığımızı zaten biliyoruz...

İş beğenmiyoruz...

Rahat, emek sarf etmeden çok para kazanabilecek işler peşindeyiz...

Bir işte çalışanların çoğu, mecbur olduğu için çalışıyor... Çoğumuz

yaptığımız işi sevmiyor, işimize saygı duymuyoruz..

Şans oyunları dükkanlarının önünde kuyruklar oluşturuyoruz...

Çalışmadan, köşeyi dönebilmek için..

Ve daha başka Örnekler;

Gazete tirajları...

Tiyatro salon sayıları... Sahnelenen oyunlar...

Uluslararası hakemli dergilerde yayınlanan makale sayıları...

Hepsinde dökülüyoruz...

Kısacası;

Okumuyoruz...

Araştırmıyoruz...

Çalışmıyoruz...

Kendimizi yetiştirmiyoruz...

Böyle olunca, dualar da, tezek yakarız diklenmeleri de, büyük devlet rüyaları da bir işe yaramıyor...

Ülkeler liginde diplerde sürünüyoruz...

Kitap Okuma Tutkusu

Kibar AYAYDIN

Yaşını başını almış, hayat tecrübesi oldukça fazla olan bir dostumla kitaplar üzerine konuşuyoruz. Konuşma esnasında masanın üzerine yığılı kitap ve dergileri görünce, bunları alıp almayacağımı sormuş; akabinde “Hocam yazık ya! Bir ton parayı bunlara mı vereceksin?” demişti. Oturup konuştuğumuz yer, yaşadığımız şehrin en işlek kitapevlerinden biriydi. Her gün olmasa da gün aşırı bu kitapevine uğrar, kitapların selüloz kokuları arasında, geçmiş zamanın hülyalı saatlerine yolculuk yapardım. Burada, basımı yeni yapılmış kitaplar olurdu; onları inceler, ilgimi çekenleri de alırdım. Arkadaşımın kitap ve okuma üzerine söylediği olumsuz bir iki cümle, kitapevinin kendine has o büyümlü atmosferini bozmadıysa da, zihnimi bir hayli meşgul etti. Naçizâne sözün gücüne yaslanarak, bilgi elde etme yollarından, kütüphaneye, okuma uğraşından, kitaba kadar pek çok meseleyi bu dar zamanda anlatmaya çalıştım. Aslında okumayla ilgili problem biliniyor, fakat problemin çözümü noktasında, herkes aynı hassasiyeti göstermiyordu. Bunu burada bir kere daha görmüş oldum. Okumayı sadece harf sistematiğini çözmek şeklinde anlayanlara diyecek bir lafımız olamazdı. Onlara ancak Hilmi Yavuz’un söylemiyle cevap verebilirdik “Okuryazarlığı, istatistikî kriterlere değil, işlevsel kriterlerle temellendirmek gerekir. Okuryazarlık, özellikle de okumayı öğrenmek, öğrenilen bu bilgi işlevsel kılınmadıkça ne ifade eder?” Koca Yunus asırlar ötesinden bu hakikati ne güzel dile getirmişti. “Yirmidokuz hece/Okursun uçtan uca/Sen elif dersin hoca/Ma’nisi ne demektir.”

Okumak başlı başına öğrenilmesi gereken bir sistemler bütünüdür. Okumanın metne ya da okunan kitaba göre farklı türleri vardır. Hangi türden okuma metni anlamamızı sağlıyorsa, o tarz okumanın inceliklerini kavrayıp benimsemek, bizi “has okur” seviyesine yükseltir. Her yazar harf, kelime ve cümleleri vermek istediği mesaja göre bir araya getirir. Eseri yazan, bu işaretleri; varlığı zihinlerde oluşabilecek, canlı suretlere dönüştürür. İşte bizim gerçek “okuma uğraşı” dediğimiz hadise ise o suretleri tanıyabilme yönündeki

gayretimizdir. Alberto Manguel Okumanın Tarihi'nde bu gayretleri örneklendirerek izah eder. "Dr. Merlin C. Wittrock 1980'lerde 'Metni anlamak için' diye yazmıştı. 'Sözcüğün en yalın anlamı ile yalnızca okumayız. Ona bir anlam da inşa ederiz.' Bu karmaşık eylem sırasında, 'okurlar metne katılırlar. Anlamı temsil edecek görüntü ve sözel dönüşümleri yaratırlar. Daha da etkileyici olanı, bu anlamı; bilgileri, geçmişteki deneyimleri, yazılı sözcükler, paragraflar, bölümler arasında bağlar kurarak üretirler.' Öyleyse okumak ışığa duyarlı bir kâğıdın bir aydınlatma kaynağını yakalaması kadar istemsiz, kendiliğinden olagelen bir olay değil; şaşırtıcı, dolambaçlı, ortak olmakla birlikte kişiye özel bir yeniden kurgulama sürecidir. Araştırmacılar, örneğin, okumanın dinlemeden bağımsız olup olmadığını ya da belirgin ve farklı bir psikolojik süreci içerip içermediğini bilememekteler. Ne var ki, birçoğu okumanın belki de düşünmek kadar karmaşık bir eylem olduğuna inanmaktadır. Dr. Wittrock'a göre okumak 'tuhaf ya da kargaşalı bir olgu değil. Ama bir tek anlamın doğru olduğu monolitik bir eylem de değil. Tersine, okurun dil kurallarının çerçevesi içinde bir ya da birden fazla anlamın disiplinli bir şekilde inşa etme çabasını yansıtan üretici bir eylemdir."

Her okuma, insanın kendine, çevresine ve olaylara karşı geliştirdiği yeni bir duruşun adıdır. Okuduklarını kendine katan, onlardan yeni heyecan solukları devşirebilen "has okur" ise muhasebe, kritik etme, olaylar arasında sebep-sonuç ilişkisi kurabilme; inşâ ve icra gibi pek çok haslete de zamanla sahip olur. Dikkat edilirse "has okur" ifadesini kullandım. Has okur ile sıradan okur arasında mütalaa farkı vardır. Has okur okuduğu her metni şuurlu verilere dönüştürür, sıradan okur ise veriye dönüştürme, depolama ve kullanma hususunda velut değildir. Hasan Akay'ın "Okumayı Görmek ve Göstermek 'Okuma Alışkanlığı' Üzerine Düşünceler' isimli makalesinden, önemli gördüğüm bu hususla ilgili birkaç noktayı aktarmak istiyorum. "Okuma eylemi, tekrar edile edile alışkanlığa dönüşebilir, ama bu yetmez; giderek karakteri etkilemelidir ki bilinç hâlini alsın. Ancak bilinçli bir okuma insanı, karakter ve kaderi değiştirebilme düzeyine yükseltebilir. 'Alışkanlık' düzeyinde kalan bir okumanın, diğer alışkanlıklarda olduğu gibi, sonuçsuz bir söylem ve/ya değiştirilemez bir eyleme dönüşmesi mümkündür. Okumak, zaten bir bilinç eylemidir, bilincin eylemidir Bilinçli ise görebilmesini-görme biçimlerinden

haberdar olarak neyi ne şekilde görmesi gerektiğini- bilen kişidir. Okumak, aynı zamanda, duymak ve dinlemektir. Okuyan aynı anda dinleyendir, anlamlandırandır, yorumlayandır. Meselenin kalbi, okumamak değil, 'okumak'tır; okumanın nasıl ve nice olacağını kavramaktır. Denilebilir ki; 'okumak' görmek duymak; ilişki kurmak; paylaşmak, anlamak, dürüst bir şekilde aktarmak ve -gerektiği taktirde- alımlamak(yorumlamak ve yorumsamak) demektir." Her sıradan okur iyi bir rehber sayesinde has okura dönüşebilir. Önemli olan iyi rehberlerin eline düşebilmektir.

Okumanın Tadına Varmak...

Meseleyi dağıtmadan okumanın tadını nasıl alırız, isterseniz onun üzerinde duralım. Tadına varmak, keyif almak, zevk almak gibi ifadeler yaşanan bir "ân"ın psiko-estetik görüntüsünü ele veren cümlelerdir. Çetin Altan'ın belirttiği gibi "Okuma zevki kişinin kendi düzeyine ve eğilimine uygun romanların özenli yazılmış olanlarını okumasıyla gelişir. Okuma zevki, okuma tiryakiliğine, okuma tiryakiliği de okuma disiplinine dönüşmedikçe, sistemli bir bilgi birikimine gidebilmek kolay değildir." Okunan bir şiirin bizi heyecanlandırması, bir romanın entrikası içerisinde adrenalin seviyemizin yükselmesi; bir hikâyenin içimizdeki duyguları harekete geçirmesi, bir metnin anlam katmanları arasında yeni keşifler yapmamız... Bunların tamamı, tadı alınarak yapılan okumaların okuyucudaki karşılığıdır. Suut Kemal Yetkin "Canım Kitap" isimli denemesinde tadına vardığı okumalardan övgüyle bahseder. "Dünyada hiçbir dost insana kitaptan daha yakın değildir. Sıkıntımızı unutmak, donuk hayatımıza biraz renk, biraz ışık vermek, daracık dünyamızda bulamadığımız şeyleri yaşamak için tek çaremiz, kitaplara sarılmaktır. Bırakınız ıssız bir adaya gitmeyi, herhangi bir yolculuğa çıkarken bile hangi okuryazar yanına bir iki roman, bir iki şiir kitabı almayı düşünmez! Yolculukta, çoğu zaman olduğu gibi çevremize bakıp dalmaktan, yanımıza aldığımız kitapları okuyamasak bile, onları gene de elimizin altında bulundurmamak isteriz. Çünkü onların can yoldaşı olduğunu biliriz. Düşünüyorum da, şu dünyadan kitaplar yok olurse yaşamak ne kadar güçleşir, çekilmez bir ağırlık olur."

Tadı alınarak yapılan her şey insana zevk verir. Okuma faaliyeti zevke dönüşmüşse, okunan her kitap okur tarafından tekrar yazılıyor demektir. İngiliz edebiyatının ünlü deneme yazarlarından Bacon "Okumaya Dair" bir

denemesinde, “Okumak, haz duymaya, zihnimizi süslemeye ve yetimizi artırmaya yarar. Haz duyurmak hususundaki faydası, insan bir köşeye çekilip tek başına kaldığı zaman kendini gösterir. Zihnimizi süslemesinin, konuşurken, yetimizi arttırmasının da bir iş hakkında hüküm verirken, o işi başarırken faydası dokunur.” tespitinde bulunur. Okumanın esrarını çözmüş olan has okur okuduklarından hem tad alır, hem de yeni terkiplere ulaşır. Mesela birkaç kitabı bir arada okuyan Ümit Meriç bu manada okumanın tadını almış yazarlardandır. O, “Benim için okumak düşünce ve ifademi sonsuz boyutlara kadar genişletmektir.” der. Yine günümüz yazarlarından Ali Bulaç, günde elli sayfa okumadan yatağa girmeyen bir yazardır. “Okuyamadığım zaman hayata tutunmakta zorluk çekiyorum.” diyen Fatma Karabıyık Barbarasoğlu ise okuduklarını başkalarıyla paylaştığı zaman mutlu olmaktadır.

Has Okur...

Okuduğumuz metnin ya da eserin ne derece başarılı olup olmadığı bizim “has okur” çizginizle doğru orantılıdır. Manes Sperber “Kitap, ancak okur ona kendi sesini ödünç verdiğinde canlanır... Ölü harfler, kitapla okur arasındaki ikili söyleşide gerçek anlamına kavuşur; suskunluğun sesleri, kendi yankılarınca çağrılıyormuşçasına duyulmaya başlanır. Okurla kitap arasında oluşan mahremiyet atmosferinde iki yalnızlık birbiriyle karşılaşır.” ifadesi bizim üzerinde durduğumuz “has okur” u tarif eder. Sıradan okur, sadece okur geçerken, “has okur”; okuduklarını test eder, sorgular, daha önce okuduklarıyla mukayese eder, okuduklarının kendine yeni bir şeyler katıp katmadığı noktasında eleştirel bir tavır takınır. Her ne kadar bu tür okuma “tenkidî” ya da “eleştirel” okuma türü olarak zikredilirse bile “has okur” bütün okumalarında bu tarz okumayı öncelikli hale getirir

Şu sıralar İnci Asena’nın “Dünya Yazınından Seçilmiş Mektuplar isimli kitabını okuyorum. Ünlü ressam Van Gogh’un 1880 Temmuz’unda arkadaşı Theo’ya Belçika’dan yazdığı mektupta çok ilginç ifadeler dikkatimi çekti. Özellikle okumayla ilgili, kitaplarla ilgili cümleleri asırlar ötesinden yine bir mektup sıcaklığında sanki dostu Theo’ya değil de bize hitap ediyordu: “Kitaba karşı hemen hemen karşı konulmaz bir tutkum var, hiç durmadan okumak, öğrenmek, kendi kendimi yetiştirmek, peynir ekmek kadar kesin bir gereksinme benim için. Bu nedenle elime geçirebildiğim tüm kitapları olanca

ciddiyetimle okudum, inceledim. Shakspeare harika bir adam! Kim onun kadar esrarlı olabilmiş? Dili, üslubu, gerçekten de bir ressamın ateşle, duyguyla titreyen fırçasıyla kıyaslanabilir. İnsan okumasını öğrenmek zorunda, tıpkı görmeyi, yaşamayı öğrenmek zorunda olduğu gibi...”

Mektuptaki ifadeler insanı düşünmeye sevk ediyor değil mi? Bir okuyucu olarak kendimizi sorgulama ihtiyacı hissediyorsak, zaten mesele anlaşılmasıdır. Okumanın öğrenilmesi neden çok önemlidir. Pek çoğumuz itibariyle okuduğumuz metinlerin, kitapların, zihnimizde belli bir tasavvura dönüştüğü pek söylenemez. Okunan, nihayetinde tasarlanmış olan düşüncenin semboller yardımıyla belli bir düzene aktarılmasıdır. Aktarılanın okuyanın nezdindeki anlamı okumanın gerçek kimliğidir. Anlamı sökmek okuyucu için en önemli meseledir. Okumayı tıpkı Mehmet Kaplan'ın, öğrencisi A.Vahap Akbaş'a tavsiye ettiği gibi “Kayadan taş söker gibi okumak” gerekir. Nihayetinde ‘has okur’ aynı zamanda iyi bir “arkeologdur.” Bu şekilde yapılan okumalar hafızayı canlı tuttuğu gibi bilgiyi de kalıcı kılar. Okumanın tadını almış nice kitap sevdalıları, okuma maceralarını hayat boyu devam ettirirler. Ömrü kitaplar arasında geçmiş ve okumanın tadını almış olan ‘has okur’lardan Enis Batur’un Okuma Lambası’nda belirttiği gibi; “Kitap okumaya alışan, hayatının şahdamarına onu yerleştirebilen biri için her şey okunabilirlik katına çıkmakta gecikmez: İnsanlar, olaylar, nesnelere, doğa, yaşam, ölüm ayrı ayrı sayfalar, ciltler, ‘Kum Kitap’larıdır sonuçta. Yeni tanıştığımız birinin yüzü onun kişiliğinin, hikâyesinin önsözüdür; oturduğumuz sofraya dağılmış her şey belli bir sözdizimi anlayışına dayanır; gündelik hayatımız virgüller, noktalı virgüller, ayraçlar ve soru işaretleri arasında geçer, uykuyla noktalanır; duyduğumuz, işittiğimiz bütün sesler kalın bir ansiklopedinin maddeleri: Tiz, yumuşak, fısıltı, inleme, çığlık. Gün gelir anlar birey: Gözleri okuma gözlüğüne dönüşmüştür. Harfler, işaretler, simgeler, ifadeler, şüphe, korku, umut, coşku, haz: Okumayı biliyorsanız. Ama kelimeler birer tuzakmış, ama kurulmuş her cümle dipsiz kuyuymuş, ne gam. Benim işim okumak diyebilmek” Okumanın bir plan dahilinde olabilmesi ferdi ve kurumsal bir takım zorunlulukların yerine getirilmesiyle mümkündür.

A)-Ferdî Gayretler

1-Bir arı gibi dışardaki çiçeklerden meyve özlerini, çiçek tozlarını toplayacak; ama kendi balımızı kendi peteklerimizde, kendi öz suyumuzla

yapmanın gayreti içinde olacağız.

2-Bedeli ödenmemiş hiçbir fikir veya bilgi sizin değildir düsturundan hareketle; okunan her kitabın fikrî analizleri yapılmalıdır.

3-Her kitaptan alınabilecek güzel şey muhakkak vardır. Önemli olan seçilen o kitaplara yaklaşımdaki niyettir. Unutmayın ki bir arı çiçekten bal yaparken, bir yılan da aynı çiçekten zehir üretir.

4-İyi yazarlar tespit edildikten sonra, kendi düşüncemizi ateşleyecek yazarlarda kaim kılınmalı, okumada belli bir uzmanlaşmaya gidilmelidir.

5-Üç kanadımız olacak; Heyecan, moral, azim. Bunlardan birisi eksik olduğunda istediklerimizi gerçekleştirmekte zorlanırsınız.

6-Yıllar sürecek çabayı “okumanın ve kültürlenmenin” baş tacı yaparak, doğru yolda sabırla yürümek.

7-Okuma için “zaman planlamasını” en güzel şekilde yapmak. Bu maddeyle ilintili olarak Ali Fuat Başgil’in “Gençlerle Başbaşa” isimli eserinden bir anekdot aktarmak istiyorum: “Fikrî çalışmanın(okumanın) herkesin mizacına göre değişen verimli ve aziz saatleri vardır. Bunlar, bazı kimseler için sabahın erken saatleri, bazıları içinde öğleye doğru, öğleden sonra, gece saatleridir. Kendini yokla ve senin aziz saatlerin hangileri ise, bunları hiçbir eğlenceye feda edip kaçırma.”

8-İlgilerinizi besleyecek, okumalarınıza değer verecek bir çevre, okuma ve kültürlenme hızınızı arttıracaktır.

9-Okumalarınızı canlı hale getirin. İlgilendiğiniz konularda dergi, gazete takip etmeye çalışın. Kitapçılara sık sık uğrayıp, dergi ve gazetelerdeki yazıları arkadaşlarınızla tartışınız. Hiç kimseyi bulamaz iseniz bile, evinizin bir duvarına, sesli bir şekilde düşüncelerinizi anlatınız.

10-Kültürel aktivitelere katılıp, notlar alınız. Bu notlardan kendinize göre sonuçlar çıkarıp; günlük tutma alışkanlığı kazanınız.

11-Kitapları okurken, konu, yazar ve öz bakımından; benzer kitaplarla, karşılaştırmalı bir metodla okumaya çalışınız.

B)-Resmî ve Sosyal Kurumların “Okuma Kültürüyle” İlgili Görevleri:

1-Okumayı, hem ilköğretimde hem de orta öğretimde iyi öğretmek. Bu amaç için, hem genç hem de deneyimli öğretmenlere özel eğitim sağlanmalıdır.

2-“Okuma defteri” gibi “okuma dürtüleri” yaratmak. Kız ve erkek

çocukların, yalnızca okudukları kitapların isimlerini değil, yaptıkları eleştirileri de listeyebilecekleri okuma defterleri; öğretmenlere, öğrencilerin gelişmelerini izleme olanağı verir.

Kitabevlerinde Sabahlamak

Kitap ve ev kelimelerine daima sıcak bakmış, taşıdıkları manalara daima meftun olmuşumdur. Kitap, dost bir bilge; ev, sıcacık bir yuvadır insana. Çinli büyük bilge Konfüçyüs'ün herkesçe bilinen o meşhur sözü ne kadar manalıdır değil mi? "Allah'ım bana çiçek dolu bir bahçe ile kitap dolu bir saray nasip et." Kitapseverin nazarında bütün kitapevleri birer saray, içlerindeki kitaplar da birer hazinedir. Bu yüzden kitapevleri, sırrını paylaşabileceği kitap dostlarını, her zaman sabırla bekler. O sırrı taşıyabilen kitap sevdalıları ise ömürlerinin en mutlu anlarını bu kitap sayfalarında bulur.

Kitap sevdalılarından biri de Cemil Meriç'tir. Onun kitapevleriyle olan diyalogu, doyma bilmeyen ruhu için her dem yeni bir kitap arayışının başlangıcı olmuştur. Çünkü kendisi de kitaptan bir insandı ve "Bir Mabet İşçisi" olarak hep kitapların sayfalarında çalışıyordu. "Kitap kâinata açılan kapı. Ruh yazının icadından sonra ölümsüzleşti. Ehramlar ahmak bir taş yığını. Granit homurdanır, mermer gülümser. Yalnız kitap konuşur... Kitap binlerce yılın ötesinden gelen ve binlerce yıl öteye taşıyan ses. Kitap bütün peygamberlerin mucizesi. Eflatun'u barbardan ayıran okumuş olması. Hepimiz maddenin mağarasına zincirliyiz. Kitap mağaramıza akseden ışık. Pisliklerinden, ölümlü taraflarından sıyrılan insan, yalın kılıç insan. Kalp ve kafa."

Kitapevi, raflarında bulunan bütün kitapları bir bir döker sevdalısına. Kitap sevdalısının kitap ile olan dostluğu, kitapevine esrarını hiç kimsenin çözemediği farklı bir atmosfer yaşatır. Bu atmosferde, şiir kitaplarından dökülen bir "aşk" nağmesi yürekleri hoplatırken; bir deneme kitabının, gönlünüzü çelen kıvrak üslubu sizi alır götürür. Sırtlarını birbirine dayamış ağır ciltler altında geçmiş zaman hayalini kuran okuyucu, bu "anın" lezzetlerini tatar. Kitapsever, farkında olmadan Proust'un Swann'ı ile adeta geçmiş zamana bir yolculuk yapar. Kitapevinin büyümlü atmosferi, birbirine zıt yüzlerce kitabı aynı rafta bir araya getirmiştir. Selüloz ile mürekkebin musanna ciltler altındaki terkinde duygu ve düşüncenin sessiz tanıkları saklıdır. Burada çok farklı bir birlik söz konusudur. Bir bakıma çokluk içinde, aynı rafta bir birlik vardır. Cesanna'nın

renkleriyle, Edward Munch'un "Çığlık"ları(Scream) "Sanatın Öyküsü"ne el ele vererek girer. Şeyh Galip'in mumdan gemileri, ateş denizini "Kuğunun Son Şarkısı"nı söyleyerek geçer. "Mona Roza" ile "Annel Lee" "Rüzgârlı Bayır"ın uğultusunda birbirini kucaklar. "Mesnevi" ile "Sözler" "Divan-ı Kebir" meclisine sem'a ederek girer. "Safahat", "Sükût Sûretin"de aynı ıstırapı dile getirirken; "Çile"nin metafizik şairi aynı rafta "Risalet-ün Nushiye"ye yaslanmış, "Diriliş" şarkısını söyleyen "Doğunun Yedinci Oğlu"na selam gönderir. "Türkiye'nin Zihin Tarihi" "Huzur"la sırt sırta yaslanmış olarak, "Çağının Eleştirisi"ni yapar. "Alperen", "İsyan Ahlakı"yla "Bu Ülke"nin destanını yazar. "Esir Şehrin İnsanları", "Kendi Gök Kubbemiz"de "Önden Giden Atlılar"ın "Uzun Hikâye"sini dinler. "Cebrail'in Kanadı", "Efendimiz'in "İlahi Aşk"ına doğru kanat çırparken; "Büyük Türkiye Rüyası"nı gören "Kahramanlar", "Ateş Tecrübeleri"nden sonra "Tarihin Sınırlarına Yolculuk" yapar. "Söz Işıldağı" "Sevda Sözleri"ni aydınlatırken, "Yazının Ucu" "Edebiyatın Saklı Dili"ne dokunur. "Duâlar ve Âminler" "DuinoAğrıları"na eşlik eder ve "Benin Sinemalarım" "Son Bakışta Aşk"a "Böyle Bir Sevmek" der... Velhasıl bu dostluk sürüp gider...

Kitaplevleri, kitap okurların ve kitap sevdalılarının ilk uğrak yerleridir. Çok çeşitli kitap türleriyle görücüye çıkan kitaplevleri, hakiki kitapseverleri bu büyümlü atmosferlerine, her zaman beklemektedir.

KAYNAKLAR:

- 1-Okuma Alışkanlığı ve Türkiye; Ö.S.Özçelebi-N.S.Çebecioğlu, Milliyet Yayınları, İstanbul 1990.
- 2-Okuma Becerisi, İlgisi ve Alışkanlığı Üzerine Psiko-Sosyal Bir Araştırma, Doç. Dr. Üstün Dökmen, MEB Yayınları, İstanbul 1994.
- 3-Okumanın Kanatlarında; Kibar Ayaydın, Kaynak Yayınları, İstanbul 2003.
- 4-Zaman Sarmaşığı; Kibar Ayaydın, Romantik Kitap, Konya 2011.

Niğde Güzellemesi

Harika UFUK

Orta Anadolu'da güzide cevher, inci,
Gezip gören herkesin aklı kalır Niğde'de...
Yüzde yetmiş oranla misket elma birinci
Yerli yabancı turist elma alır Niğde'de...

Sungur Bey Camisiyle Sungur Bey Türbesi var,
Çiftlik- Özyurt, Çamardı, Bor ile Altunhisar,
Kışları soğuk geçer, lapa lapa yağar kar,
Yaşayanlar tertemiz hava solur Niğde'de...

Toprağı bereketli tarım ilidir Niğde
Şeker pancarı, buğday, arpa, patates, iğde,
Baklagillerden nohut, barbunya, fasulye de
Sarımsak, ayçiçeği, çavdar olur Niğde'de...

"Han Duvarları" demiş Faruk Nafiz Çamlıbel
Ulukışla yolundan İç Anadolu'ya gel,
Harika'dır türküler neşedir sazlarda tel,
Şiirlerle şarkılar aşka gelir Niğde'de...

Şehre yüksekten bakar Alaaddin Tepesi,
Kalesi ihtişamlı hele saat kulesi,
Kümbetin yanındadır Gündoğdu'nun türbesi,
Erenleri tanıyan kıymet bilir Niğde'de...

Niğde'nin merkezinde Mecburiyet Caddesi,
Yanda Arkeoloji- Etnografya müzesi
Gümüşler Manastırı, zarif Ak Medresesi,
Doğuda Hanım Cami, sur yükselir Niğde'de...

On beşinci asırdan Paşa Cami pek güzel,
Yaptıran Osmanlı'dan Ali Paşa sanma el,
Çeşme, türbe, camiyle dualar çağlayan sel,
Ruhlar yüceden yüce nefis ölümler Niğde'de...

On altıncı yüzyıldan kalma Dışarı Cami,
Sanki garip yolcuya, sahipsizlere hami,
Uhrevi bir âlemin kutlu kapısı sami,
Herkes gezip gördükçe huzur bulur Niğde'de...

Okumak Üzerine

Murat SOYAK

Kitap(lar) okumanın erdemini, güzelliğini, yararlarını hiç usanmadan anlatmak gerek. Okumak, insanı geliştiren, yücelten bir çaba. Okumak, başka hayatların, insanların, fikirlerin dünyasına yapılan bir yolculuk. Ötekini hakkıyla bilmenin, tanınmanın en etkili yolu.

Kitap, dergi, gazete okumayan kişi nasıl olur da kitap okuma alışkanlığı kazandırabilir?

Önce kendimize anlatmalıyız, önce kendimizi ikna etmeliyiz derim. Bizim örnekliğimiz çok önemli. Çocuklar söylediklerimizden ziyâde davranışlarımıza, yapıp ettiklerimize bakmaktadırlar. Kitap okumayan(lar), kitap okuma alışkanlığı kazandıramaz diye düşünüyorum.

Hepimiz taşın altına elimizi koymalıyız. Sadece “okumak” hususunda değil birçok meselede ortak hareket etmek gerekiyor. Evde kitap okuyan anne-baba, çocuğuna güzel örnek olacaktır. Ailede başlayan eğitim süreci okulda gelişecektir. Güzel davranışları kazandırmak sabır ister, gayret ister. “Örneklilik” bu noktada önem arz ediyor.

Kitapların pahalı olması, okumak için vakit bulunmaması gibi birçok sebep sıralanmaktadır. Çok şeye zaman bulabilen günümüz insanı, okuma noktasında “zamanım yok” diyebiliyor. Bir günü etraflıca düşündüğümüzde kitap okumaya zaman bulamıyorum demek zor olsa gerek. İhtiyaçlar zamanın kullanımını etkiliyor. Kitap okumak kişide bir ihtiyaç, gereksinim olarak üst sırada yer almıyorsa elbette sözü edilen zaman bulunamayacaktır. Oysa kitap okumak hava gibi su gibi ekmek gibi aranacak olursa zaman mutlaka bulunur diye düşünüyorum.

İletişim araçlarının gelişmişliğine karşın sahih bir iletişimin olduğu kanısında değilim.

Televizyon programlarından bazılarının topluma zarar verdiği artık ortak bir görüş olarak dillendirilmektedir. İnsanı geliştiren, eğiten, yücelten programlar -maalesef- yok denecek kadar az. Sıradanlık, bayağılık, sığılık almış

yürümüŝ. Öncelikle çocuklar, gençler bu durumdan olumsuz etkilenmektedir. Bir çıkış yolu aranıyor. Çocuklara güzel örneklerin, iyi insanların tanıtılması gerekiyor. Söylediklerimizden ziyâde görüntü(ler) etkili olmaktadır. Ne yapmalı da çocukları, gençleri televizyonun, bilgisayarın zararlı yönlerinden korumalı?

Kitap okumayı seven, okuduklarından lezzet alan kişi, okudukça iyiye, güzele, doğruya adım adım yaklaşır. Bu süreçte okumaktan alıkoyan çeşitli araçlar (televizyon, bilgisayar vb.) olacaktır ama okuma alışkanlığı kazanan rahatlıkla tekrar kitaplara dönebilecektir. İşte bunu önemsiyorum. Televizyondaki basit bir programdan, bilgisayardaki oyundan kitaba dönmek soylu bir tavır alıştır. Kendisine dayatılan bir sunuma “hayır” diyebilen, çılgın çalkantıdan, kargaŝadan, kaostan kitabın aydınlığına, özgürlüğüne varacak ve kazançlı çıkacak. Zihnimizi, kalbimizi doğru okumalar sağaltacaktır.

Okumak, bir yönüyle kendimizi okumaktır diyebiliriz. Kitaplarda kendimizi veya bir benzerimizi ararız. Önemli bulduğumuz cümleler, paragraflar bizim de bir vakit düşündüklerimiz, tasavvur ettiklerimiz olabilir. Okuduklarımızdan kendimize, yüreğimize doğru bir adım daha atabiliyorsak; işte o kitabın bizdeki karşılığı daha güzel olmaktadır.

Bir de doğru kitapları, doğru zamanda okumak gerekiyor. Seçici olmak işte bu aşamada önemli. Popüler okumalardan ziyâde köklü, kabul görmüş, klasik değeri olan eserlerden başlanmalıdır diye düşünüyorum. Esaslı okumalar neticesinde doğru kitapların seçimi de sağlanır.

Sözün özü: Işık, gelecek, kitaplar ile...

Toplumsal Zekâ Ve Atatürk

Dr. Gürbüz TURGAY

Toplumumuzda zekanın kullanılması, değerlendirilmesi, yaygınca algı kısıtlılığı ve buna bağlı sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu nedenle zeka ile ilgili bilgilendirme yapma ihtiyacı hissettim. Zekâ denilince, imrenilecek şekilde baktığımız üstün zekalıların ortak özelliklerinden bazılarını, faydalanabilmek ümidiyle bilmemiz gerekir. En önemlileri diyebileceklerimiz % 99,3 geniş kelime hazneleri var, %99,3 mantığı çok kullanıyorlar, %97,9 çok meraklı, % 84 otoriteyi sorguluyor, %80,3 ise çok okuyorlar.

Zeka, değişik tanımlamalar yapılmakla birlikte, kısaca “ bireyin karşılaştığı sorunları çözerken yetenek ve becerilerini kullanma düzeyi “ şeklinde ifade edilir. Birey bu amaçla algılama, öğrenme, düşünme gibi birçok yetenek ve becerilerini birlikte kullanarak değerlendirir. Değişik sınıflandırmalar, isimlendirmeler yapılagelmiştir. Soyut Zeka : pi sayısı, limit, türev... gerçekte yoktur. Mekanik Zeka : Araç gereç kullanımı, yapımı vs... Sosyal Zeka : Toplumsal çevreye uyumu kullanma kabiliyeti en genel sınıflandırmalardır .Siyasiler bu özellikleri ile lider olur, sivrilir, kabullenirler. Çoklu zeka, duyuşsal zeka, genel yetenek, özel akademik yetenek, liderlik yeteneği, yaratıcı veya üretici düşünce yeteneği gibi tanımlamalar da kullanılır... 1912 yılında Alfred Binet ve Theodor Simon zeka üzerine ilk test geliştiren, bahseden kişilerdir. IQ ise ilk defa Alman psikolog Wilhelm Stern tarafından tanımlanmıştır. Genellikle “yaşamda tek bir yeteneğin öne çıkması” olarak algılanır. Her ne kadar bireyi, anne ve babayı, öğretmeni, okulunu ilgilendirse de bizi en çok ilgilendiren tarafı , zekanın toplumsal gelir düzeyi ile ilgili olduğunun tespit edilmiş olmasıdır. Bir önemli taraf da IQ, CQ, EQ gibi ifade edilen zekaların istenirse “artırılabilir” olmasıdır. Dünyanın zekanın önemini kavrayışı ise 1980'lere rastlar. Atatürk'ün 1936 yılında kültür tanımını yaparken “Kültür, okumak, anlamak, görebilmek, görebildiğinden anlam çıkarmak, ders almak, ZEKAYI EĞİTMEKTİR” diyerek üstün dehasını bir kez daha göstermiş, önemini o yıllarda söylemiştir. 1921 yılında ise “Bir ulusal eğitim programımızdan söz ederken, eski dönemin boş inançlarından ve yaradılış niteliklerimizle hiç de ilgisi olmayan yabancı düşüncelerden, Doğu'dan ve Batı'dan gelebilen tüm etkilerden tümüyle uzak bir kültür kastediyorum. Çünkü ULUSAL DEHAMIZIN tam olarak GELİŞMESİ ancak böyle bir kültürle sağlanabilir.”

IQ ile tanımlanan sınıflandırmada 0 - 25 geri, 76 - 90 sınır, 91 - 110 normal , 111 sonrasında üstün zeka olarak tanımlanıyor. Ülkelerin ortalama zeka puanları: Almanya 107 , Hollanda 107, İsveç 106, Japonya 105, Kore 100 Finlandiya 99 Moldova 95, İsrail 95, Arjantin 93, bunlardan sonra da İLK MÜSLÜMAN ÜLKE Türkiye, 90! Arabistan 84, Yemen , Umman, Suriye 83 , Hindistan 82, Mısır 81.

Dikkat edildiğinde temel kılavuzları bilim, akıl öncülüğünde olan ülkeler ön sıralardadır. Bu da gösteriyor ki 80 yıl önce rehberinin bilim, fen olduğunu söyleyen ,”benim söylediklerim bilim ve fenne karşı ise siz bilim ve fenni seçin” diyerek ,dehası ve öngörüsü ile hedef gösteren Atatürk’ün sözünün ileri toplumların mihenk taşları olduğudur.

Toplumun zeka yaşı diye yapılan bir çalışmada Türkiye’nin 3 yaşındaki çocuk seviyesinde olduğu ifade edilmiştir. Dünya ortalaması ise 6 yaşında çocuk zeka seviyesinde olduğu söylenir. Kitap okuma ,%80,3 oranıyla üstün zekalıların ortak özelliklerinden birisidir. Bir diğeri ise % 97,7 ile geniş kelime haznelerinin olduğuna göre bu konudaki sayısal verilere göz atalım. Bağımsız Eğitimciler Sendikası’ nın (BES) araştırmasında:

-Türkiye’ de ihtiyaç maddeleri sıralamasında kitap 235. Sırada

-Günde ortalama 5 saat televizyon izlerken, kitap okumaya yılda 6 saat vakit ayırıyor.

-Japonya’ da toplumun %14, Amerika’da % 12, İngiltere ve Fransa’da % 21 oranda düzenli kitap okurken, Türkiye’de ise ON BİNDE BİR!

- BM raporu ile dünya kitap okuma sıralamasında 86. sıradayız.

-Bir Japon on yılda ortalama 250 kitap okurken, İsviçreli 100, Türk insanı ise sadece 1 kitap okumaktadır.

-Türkiye’de okuma alışkanlığı olan 70 bin kişi bulunuyor.

Türkiye’de bir kişinin kitap okumaya ayırdığı zamanın Norveçli 300, Amerikalı 210 katı zaman ayırıyor. Dünya ortalamasının ise 1/3 oranında zaman ayırıyor.

BM raporunda kitap için Norveçli 137 Dolar, Alman 122 Dolar ayırırken, dünya ortalaması 1,3 Dolardır. Türkiye’de kişi başı 0,45 Dolardır. Bir yılda basılan kitap sayısı ABD’de 72.000, Rusya’da 58.000, Fransa’da 27.000, Türkiye’de 7.000 kitap.En ürkütücü rakam ise Türkiye’de ihtiyaç maddeleri sıralamasında 235. olmasıdır! En çok basılan kitaplar ise masal, fıkra, din içerikli kitaplardır!

Ölümünün 12. Yılında Şair Halil Soyuer'i Anmak

Abdülkadir GÜLER

Hançeri aşkınla ey yâr, sinem üzre vurma hiç?
Öyle bir derde giriftarım ki, halim, sorma hiç.
Ağladıkça gözlerimden kan gelir yaş yerine,
Öyle bir derde giriftarım ki, halim sorma hiç.(1)

Bu ölümsüz dizeler Balıkesir/Havranlı şair Halil Soyuer'e aittir. Bu dört dizelik şiir başta Avni ANIL, Yıldırım GÜRSES, Prof. Dr. Selahattin İÇLİ, Erol SAYAN, Çinuçen TANRIKORUR ve Ziya TAŞKENT olmak üzere birçok sanatçı tarafından Türkiye Radyo ve Televizyonlarda sık sık dinlediğimiz bir şarkının sözleridir. Halil Soyuer deneyimli bir gazeteci, Karacaoğlan diye anılan dört dörtlük bir şair ve onurlu bir yazardı. Vefatının 12.Yılında biraz olsun anmak istedim. Çünkü ben şiir zevkimi Halil Soyuer'den aldığımı itiraf etmek isterim. 1970'lerde Güneydoğu'da bir öğretmen olarak çalışıyordum. Mesleğimin yanı sıra sanat ve kültürümüzle de yakından ilgileniyordum. O yıllarda Sevgili Halil Soyuer Ankara'da Rüzgârlı Sokakta Ankara'nın tanınmış gazetelerinden Ulus'ta yazarken birde "ÇABA" Aylık sanat ve kültür Dergisini çıkarıyordu. Kendi kıt imkânlarıyla bu dergiyi ancak üç yıl (1966-69 - 36 sayı) yaşatabildi. O yıllarda ben de birkaç sanat ve kültür dergilerinin yanında bir de ÇABA dergisini okuyor ve izliyordum. Hatta Çaba'da birkaç şiirim de yayımlandı. İşte o günden bu yana ta vefatına kadar şair Halil Soyuer'le dostluğumuz devam etti. İlk çıkan şiir kitabını bana göndermeği ihmal etmiyordu, hemen hemen kitapların çoğu evimin kitaplığında yer almışlardır. 1970 yılında kendisine birkaç şiirimi gönderdim sağ olsunlar ilgilendiler ve bir şiir kitabım "DİCLE KÖPRÜSÜ (şiirler) 1970 yılında günışığına çıktı. Bu kitabımın ÖNSÖZ'ünü de şair Halil Soyuer tarafından yazıldı. Kitabım kısa bir zamanda eş, dost ve sanatçılar tarafından alınıp tükendi ve hakkında birçok olumlu eleştiriler yazıldı: İşte bu isimlerden birkaçı: Halil Soyuer, Abdullah Satoğlu, Ünal Şöhret Dirlik, Enver Tunçalp, Ali Çapan, Oğuz Kazım Atok, İlkan San, İsa Kayacan, O. Hasan Bildirki, Şahinkaya Dil, H. Fehmi Gözler, Osman Selim Kocahanoğlu, Şevket Bulut, İbrahim Minnetoğlu, Hüseyin Çiftçi, Vedat Güler, Abdülkadir Sezgin, Hasan Kaya Manioğlu, Ahmet Aydın Karasüleymanoğlu gibi değerli yazar ve eleştirmeler bu kitabım hakkında olumlu eleştirilerini yazdılar. Bir kez daha teşekkürlerimi sunuyor, bugün aramızda olmayanları da saygıyla ve

rahmetle anıyorum. Vefa diye bir şey vardır, sırası geldikçe anmakta yarar vardır. Burada bir başarı varsa üstadım Halil Soyuer'indir diyebilirim.. Ben bunları Halil Soyuer'in bana olan sıcak ilgi ve yardımlarından dolayı yazıyorum.

Şair Halil Soyuer Türk edebiyatı coğrafyasında çağımızın Karacaoğlan'ı diye anılıyordu. Genelde şiirlerini hece ölçüsü, zengin ve cinaslı uyaklarla (kafiyelere) bağlı kalarak sade, akıcı ,yalın bir Türkçeyle halk şiiri geleneğine uygun olarak yazıyordu. 200 'e yakın şiiri bestelenen ünlü bir şairimizdir. Şiirlerini besteleyenlerin adını vermekte yarar görüyorum: Halil AKSOY, Avni ANIL, Mehmet ARIBOĞA, Osman BABUŞÇU, Erdinç ÇELİKKOL. İsmail DEMİRKIRAN, Coşkun ERDEM, Metin EVERES, Yıldırım GÜRSES, Ekrem GÜYER, Prof. Dr. Selahattin İÇLİ, Güngör ÖNDER, Erol SAYAN, Ferit SIDAL, Ali ŞENOZAN, Çinuçen TANRIKORUR, Ziya TAŞKENT ve Dursun YAĞLI SOYUER'İN şiirlerini besteleyenlerden bazılarıdır. Bunlardan bazıları bugün yok aramızda onları da saygıyla ve rahmetle anmak isterim. Türk edebiyatında Halil SOYUER'İN ayrı bir yeri vardır. Bir şiirinde şöyle vurguluydu:

O güzel gözlerin buğulandıkça,	Her sabah yeniden bir derse başla,
Bir duman konuşur bakışlarında.	* Aşkın konusunda, biraz yavaşla.
Üst üste yığılan körpe arzular,	* Gözlerine dolan üç damla yaşla,
Ne yaman konuşur bakışlarında.	Bir umman konuşur bakışlarında. (2)

1979 yazında şair Halil Soyuer eşiyle birlikte Söke / Davutlar'a gelmişlerdi. Bir yazlık evde kalıyorlardı. Telefonla haberleştik ve yanına gittim. Biraz hoşbeşten sonra kendiyse sanat, edebiyat kültür ve şiirimiz bağlamında bir söyleşi yaptım. Bu SOYUER'LE yaptığımız söyleşimiz bu gün hâlâ yayımına devam eden (Beşparmak, yıl 26, sayı:185), Beşparmak Dergisinin (Ekim 1979, 2. sayısında yer aldı. Yazcımızın başlığı şöyle idi: Davutlarda Şair Halil Soyuer ile Konuştuk. Yaptığımız söyleşinden; o geçmiş günlerin anısına; 26 yıl sonra buraya almak istiyorum:

Yaptığımız bir söyleşide sorduğum sorular arasında şöyle bir sorumuz vardı:

A.GÜLER: Zaman zaman şiir ve toplum hakkında çeşitli tartışmalar ve konuşmalar yapılmaktadır. Şiir ve toplum ilişkisi konusunda görüşleriniz nelerdir?

H.SOYUER: Şiiri toplumdan toplumu şiirden ayırmak mümkün değildir. Her ikisi, birer varlık olarak daima iç içe ve kol kola olmalıdır. Şiirsiz toplum meyvesiz ağacı andırır. Toplumsuz şiiri de aynı terazinin kefesine koymak yerinde olur. Toplum dinleyici olduğu sürece şiir hep sesini duyurucu olacaktır. Şiirin sesinin yükselmesi ve geniş dinleyici(buna okuyucu da diyebiliriz) kitleleri tarafından özenle izlenmesi ne ulvi bir oluşturdur. Şiir çoğu kez toplumu yönlendirir. Toplum ise günün her saatinde

şiiirle meşşgul olmalıdır. Şiiir yönlendirici ve dinlendiricidir. Şiiirin topluma, toplumunda şiiire en muhtaç olduğu günlerin içinden geçiyorum şu anda.(Beşşparmak Dergisi yıl 1, Ekim 1989,S:2 -Söke)-(3)

Şiiir ve gazeteci Halil Soyuer kimdir?

Bana 18.3.1991 yılında Ankara'da imzalı olarak gönderdiği "GÖNÜL DAĞLARI "kitabının ilk sayfalarında: " Değerli Şiiir, Eğitimci ve yazar Abdülkadir Güler kardeşime gözlerinden öperek. " armağan ettiği bu kitabından özetle rahmetli Ferit RağıpTuncor şunları yazıyor: "Halil Soyuer. Cumhuriyet nesli(kuşağı) içinde, esprili ve olgun şiiirleriyle tanınmış bir şiiirimizdir. H.SOYUER, Balıkesir'in Havran ilçesinde 1337(1921 yılında dünyaya gelmiştir. Doğduğu yıllarda Havran, Yunan işşgali günlerinde annesinin ellinden zorla alınmak istenmiştir. Fakat annesinin sert karşı gelmesi üzerine kucağındaki çocuğun üzerine kapanıp bağırması üzerine askerler tarafından alınmamıştır. Halil Soyuer'in dede sülalesi İVRİNDİ'lidir. Dedesinin adı da Osman'dır. Ailesi birinci Cihan Savaşı sırasında Havran'a gelmişlerdir. Halil Soyuer, İlkokulu Çetinkaya İlkokulunda, başladı. 1933 yılında Edremit Orta Okulu'ndan mezun oldu. O yıllarda Edremit Orta Okulu müdürü Mahir İz idi. Mahir İz İstiklal Marşı Şiiirimizin de çok yakın bir arkadaşı idi. Halil Soyuer daha sonra Balıkesir' de yatılı olarak sınavları kazandıktan sonra Balıkesir Lisesinin Orta kısmına devam etmiş 1939-1940 yılında Balıkesir Lisesinde de mezun olmuştur. Halil Soyuer ailevi durumu müsait olmadığı için yüksek öğrenimine devam edememiştir. Askerliliğini Yedek Subay olarak Denizli'de yaparken kendisi gibi şiiir olan Halim Yağcıoğlu ile de tanışma fırsatını bulmuştur.1944 yılında askerlik dönüşü tekrar Havrana gelmiştir. Bir süre Havranda kaldıktan sonra Ankara'ya gelmiş ve Milli Eğitim Balkanlığı bünyesinde memur olarak göreve başlamıştır. Halil Soyuer Zamanın Milli Eğitim Bakanı ve aynı zamanda şiiir olan Hasan Ali Yücel ile birlikte görev yapmıştır. Bu yıllarda Orhan Veli Kanık, Cahit Sıtkı Tarancı, Melih Cevdet Anday, Necati Cumalı, Hikayeci Şahap Sıtkı İlter, Çevirmen Oğuz Petek, Kemalettin Kami Kamu, Osman Attila. Cemal Yeşil, Yahya Kemal, Hamit Macit Selekler, Yusuf Ziya Ortaç, Orhan Seyfi Orhon, Feyzi Halıcı, Rıza Polat Akkoyunlu, ve Ahmet Muhip Dranas gibi ünlü şiiirlerle tanışma ve görüşme fırsatını bulmuştur. Halil Soyuer 17 Şubat 1946 Ankara'da Münever Şener adındaki bir aile kızı ile evlenmiş ve ölümüne kadar bir yastıkta beraberliği devam etmiştir. Halil Soyuer'in Nursel, Birsnel ve Emrah adında iki kız ve bir oğlu olmuştur. Halk ozanlarımızdan Âşık Emrah'ı çok sevdiği için oğlunun adını Emrah vermeyi tercih etmiştir. Halil Soyuer 1944 yılında devlet memurluğuna başlamış ve 1956 yılında memurluk görevinden ayrılmış ve Ankara'da gazetecilik yaşamına başlamıştır. Şiiirimizin 200 yakın şiiirleri memleketimizin tanınmış bestekkerları tarafından bestelenmiş ve TRT programına alınmıştır." (4)

ESERLERİ:

Şiirleri Yedigün (1940), Çınaraltı, Defne, Türk Edebiyatı gibi dergilerde yayımlandı. Şiirleri İngilizce, Fransızca ve Farsçaya çevrildi. 218 şiiri Türk sanat müziği formunda bestelenmiştir. İlk şiirlerinde halk şiiri geleneğine bağlı idi. Sonra aruz ölçüsü ve rubaî şeklinden faydalandı. Şiirleri: Liman (1950), Kin (1952), Aylak İnsanlar Kenti (1965), Kör Kuyu (1970), Akşamüstü (1975), Gönül Dağları (1990), Sonbahar Çiçekleri (1992), Sorma Hiç (1993), Zaman Akıp Gidiyor (Hatıraları, şiirleri, 1994), Sevgi Çiçekleri (1996), Sevgi Burcu (1997), Kader Faslı (1997), Yürektir Sevginin Vatanı (1998), Sevgi Bende Hiç İzine Çıkmadı (1999), Sevgi Seli (2000), Sevgi Bağları (2001), Bakış Mektubu (2002). Hatıraları: Anılarla Şairler Albümü (1995), Şair Dostlarım (2004). Araştırması: Ankara Kabadayıları (1995).

Hakkındaki kitaplar: Ayhan İnal, Halil Soyuer, Hayatı ve Şiirleri (1981), Mustafa Ceylan, Halil Soyuer, Hayatı-Sanat-Şiirleri (2000). Ankara'dan Bir Halil Soyuer Geçti, Servet Canbaz, Halil Soyuer'in vasiyeti gereği mezar taşına kendisinin yazdığı şiir konuldu. Çağımızın Karacaoğlan'ı diye anılan şair ve gazeteci Halil Soyuer 16 Ocak 2004 yılında Ankara'da vefat etti ve 17 Ocak 2004 yılında memleketi Havran'da toprağa verildi. Vefatının 12. Yılında sevgili üstadımız şair Halil Soyuer'i saygıyla ve rahmetle anıyor, mekânı cennet olsun diyorum. Sözümü " Halil'lerden Bir Eksilir" Şiiriyle bağlamak istiyorum. Adı geçen şiirinin iki kıt'ası vasiyeti üzerine mezar taşına da yazılmıştır.

Yokta noksan aranılmaz		Hayat denen şu varlıkta
Yasa budur var eksilir	*	Söz yücenin pazarlıkta
Ne tükenir sırda insan	*	Ölürsek bir mezarlıkta
Ne insanda sır eksilir	*	Üç metrelik yer eksilir

Elden ele renkten renge
Ölüm seldir can bir yonga
Gidersek bozulmaz denge
Halil'lerden bir eksilir.

Halil SOYUER

1-Halil Soyuer, Akşamüstü/Şiirler-Ankara-1979

2- a.g.y.

3- Beşparmak Dergisi, Sayı:2, Ekim 1989- Söke.

4- Ferit Ragıp Tuncor, Defne dergisi, Sayı: 75, Haziran 1988- İstanbul.

İnsan Okudukça İnsan

Ali Rıza KAŞIKÇI

Evet, okumak insanlara mahsus eylemlerin şüphesiz ki en faydalılarından. Öyle olmasaydı âlemleri yaratan Allah bize daha ilk seslenişinde "Oku!" diye seslenir miydi?

Okumak sudan, ekmekten çok daha büyük bir ihtiyaç insan için... Ava gidip avlanamayan insanlar olduğu gibi, okudukları halde okumanın hâsil ettiği güzellikleri yaşayamıyorsak ne önemi var okumanın.

Nasıl okumak diye de soralım kendimize ... Nasıl okumak?

Okumak gönlümüze umut tohumları ekmek olmalı. Okumak kendini bilmek için olmalı... Rabbini bilmek için olmalı... Dünyayı cennet kılmak için olmalı

Gönül insanı, Anadolu ereni Yunus Emre, okumak ile kendini bilmenin sırrını iç içe anlatır şu satırlarda.

İlim ilim bilmektir,

İlim kendin bilmektir.

Sen kendini bilmezsen,

Ya nice okumaktır?

Okumaktan mani ne?

Kişi Hakkı bilmektir.

Çün okudun bilmedin,

Ha bir kuru emektir.

Okudum bildim deme,

Çok taat kıldım deme.

Eğer hak bilmez isen,

Abes yere yelmektir

Dört kitabın manası,

Bellidir bir elifte.

Sen elifi bilmezsin,

Bu nice okumaktır?

Yiğirmi dokuz hece,
Okursun uçtan uca.
Sen elif dersin hoca,
Mânâsı ne demektir?

Okumak sadece harfi, sayfayı, kitabı değil; âlemi, ânı, adâbı, okumaktır.

Okumak dediğin cehalet çöllerinde, ilim pınarlarından tecelli suyunu yudumlamaktır.

Harfsiz, cümlesiz, yazısız okumak... Okumak değildir sancısız ve sızısız okumak.

İç âlemlerinde volkanlar söndürür gibi, ağırlarını dindirir gibi okumak...

Kitaplar meyveli ağaçlardır ama seçici olmamız da gerekli. Bu hassasiyeti göstermeye gayret etmeliyiz. Ehil kişilerle istişare etmeyi unutmamalı. Hz Ali de demiyor mu ki "İlim bir nokta idi, cahiller onu çoğalttı."

Ne diyordu Cemil Meriç... "Kitap zekâyı kibarlaştırır."

İnsan doğuyor. Bebeklik ve çocukluk evreleri geçtiğinde, kendisi ve çevresiyle ilgili düşünmeye başlıyor. Kitap okuyan bir genç ile okumayan bir gencin derdi bir olur mu? Tabi ki olmaz. Hayatta yaşadığımız sıkıntılar benliğimizi, güzel dertler de zekâmızı törpüler, kibarlaştırır. Okuyan kişinin derdi naif, ince bir hâl alır. Dertli okuyan, hatta derdi okuyan kişi, artık okumaktan da öte tefekkür etmeye başlar.

Evet. Okumalıyız. Eğer ki okumasaydık bize seslenen şairleri nasıl duyacaktık.

Okumak iptilâ idi. Bu aşksızlıktan kaskatı kesilmiş kalabalık şehirlerin ortasında Mecnun olmak, kitapların sahrasında Leylâ'yı aramaya koyulmaktı. Okumalıydık. Çünkü okumazsak içimizdeki yemyeşil çimenliklere su verecek bir Su Kasidesi'nden haberimiz olmazdı.

Kubbede kalanın ancak hoş bir seda olduğunu biz kitaplardan öğrenmemiş miydik?

Koşmalıydık kitaplara. Bu çağın karanlığına kandil yakan Cemil Meriçler, Nurettin Topçular, İsmet Özeller, Erol Güngörler, Necip Fazıllar, Mehmet Akifler, ve adını sayamadığımız yüzlerce insandan ışık almaktı okumak.

"Sen kuş olur gidersin, bir trenle." Demişti Cahit Zarifoğlu. Ve peşi sıra

“Ben sana mecburum, bilemezsin” diye haykırmişti Atilla İlhan.

Karacaoğlan, Aşık Veysel, Koç Koroğlu, Dadaloğlu, daha nice.

Okumakla dalmıştık nice insanların gönül deryasına.

“Okumak başlı başına bir iptilâdır, müptelâlara selam olsun diyor, yazımı Abdurrahim Karakoç’un güzel bir şiiri ile sonlandırmak istiyorum.

Canlı bir kitapsın, yazarı Mevla

Açık dur, kitaplar seni okusun

Yüzünde şavklansın nazarı Mevla

Eğilsin mehtaplar seni okusun

Kasırga ol, döne döne zikir et

Her nefese on bin misli şükür et

Şüphe burgacında Hakk'ı fikir et

Uyansın girdaplar seni okusun

Erisin geceler gündüze gel ki

Kalmasın tek engel bir düze gel ki

Secdede Rabbin'leyüzyüze gel ki

Minberler, mihraplar seni okusun

Ezelin, ebedin şifresi sende

Menfinin, müsbetin şifresi sende

Çözülse de olur, çözülmesen de

Sorular, cevaplar seni okusun

Aşktan, estetikten, ahenkten yana

Şiir, resim, müzik imrensin sana

Camiler, sebiller gelsin lisana

Hayırlar, sevaplar seni okusun

Bedenin coğrafya, tarihtir dünün

Ayrı ayrı sayfa, saatin, günün

Dört kapısı açık dursun gönlünün
Âlimler, erbaplar seni okusun

.....

ABDURRAHİM KARAKOÇ

Üsküdar'da O Büyük Günün Neşvesiyle

İsmail ÖZMEL

Yine bir akşam rüzgarı
 Ve yıllar önceye bizi çeken sevda.
 Boğaziçi resminden çıkıp gelecek gibi,
 Seslenen manzara o rüya.
 Bütün güzellikler özüne öyle sinmiş ki
 Ne zaman Üsküdar desem görür gibiyim
 Haliç'e doğru yüz bin meleşin uçtuğunu.

O mehabetli fetih günlerini
 Her akşam her Türk, her İstanbullu
 Tahayyülündeki en nadide malzemeyle
 Süleymaniye'de, Sultanahmet'te
 Divan durup tebcil etmeli bu kutlu günü.

Vatanı bezeyen sanatın büyüğü eli,
 Bir telkari ustası gibi
 Binlerce yılı hafızalara nakşeden
 Büyük sanatkar Yahya Kemal'le beraber
 Dizlerine kapanıp Üsküdar'ın
 Ön saftaki nefer esvaplı bir pir,
 Sahiplik bilinciyle saf tutmuş
 Sayısı tarifsiz inanmışlarıyla
 Kutluyoruz, sevinç gözyaşlarıyla.

Aziz İstanbul iyi ki varsın, tahayyülde varsın,
 İlhamda varsın, ölümsüz eserler bağışlayansın.
 Martılar, vapur düdüğüleri
 Şafakla uyandırıyor boğazı ve anıları.
 Dalgalar mutlu çünkü ilk ışıklarla
 Doğan yakamozlar sanki bir düğün alayı
 Rüzgârlı tepelerde fetih günlerini yaşıyor.

Ey yurdumun onurlu ve kahraman insanları!
 İstanbul bir ruh saltanatıyla dururken karşında
 Başka bir şey aramak gerekmez uzaklarda.
 2016

ELİF | Şahin UÇAR

Mecnûn menem âşık-ı dîvâne-i leylâ
Gül rûyine yâr oldu gönül bülbül-i şeydâ

Men gül yüzünün dilde nihân aksini görgeç
Bildim ki ezelden beri sevdim seni cânâ

Şûrîde gönüldür ne biler kadrini ey gül
Hâşâ ki tutam men seni leylâ ile hem-tâ

Men mest-i elestemseverem yâri ezelden
Aşkın dil-i şeydâda olup cân ile peydâ

Şeydâ senin aşkın nice bülbül gibi söyles
Peydâ olalı dilde bu aşk-i gül-i ra'nâ

Geç Kaldık | Orhan SEBAT

Hep geç kaldık hayatın bütün güzelliklerine
En tatlı meyveyi dalında çürüttük
En hisli türküyü yarıda böldük
Soğuk içtik bütün çayları
Ve yaşamadan tükettik bütün aşkları
Hep bir adım gerisindeydik hayatın
Sadece arkasından baktık o son trenin
Ve bilemedik ayazda kalmadan kıymetini
Sıcacık bir yüreğin
Ve bu yüzden hiç yaşanmadı o mutluluklar
Hiç atılmadı o ağız dolusu kahkahalar
Hep kursaklara takıldı hayat
Geç kaldık
Hep geç kaldık

Poetika Mesnevîsi

Bekir Oğuz BAŞARAN

Fuzûlî'nin Türkçe Dîvanı Mukaddimesi

İlimsiz şiir temelsiz duvar, benzetmesi

Eski Edebiyat'ın Dîvan Dîbâceleri

Klâsik şâirlerin şiir düşünceleri

Şiire ve şâire dâir birçok metin var

Mesnevî ve tezkirelerde, dîvanlar kadar

Kimisi manzum söylenmiş, kimisi mensur

Deryâdan habersizlik, bize özgü bir kusur

Ziyâ Paşa'nın Şiir ve İnşâ Makâlesi

Garb'a ve halka giden Yeni Aydın'ın sesi

Şiirsel mi şiirsel, Makber Mukaddimesi

Say ki, Romantiklerin Türkçe Beyannâmesi

Millî dil ve edebiyat tezi: "Yeni Lisan"

Genç Kalemler'den yeni nesillere armağan

"Şiir Hakkında -Hâşimâne- Mülâhazalar"

Şiirimizde Sembolizme kapı aralar

Yahyâ Kemâl'in şiiri, şiir düşünceleri

Doğu'yu, Batı'yı tarayan deniz feneri

Faruk Nâfiz'in rûhundan fıskıran "San'at"ı
Anadoluculuk ve Memleket Edebiyatı

Âsaf Hâlet: "Benim Gözümde Şiir Dâvâsı"
Mehmet Kaya Bilgegil: "Cehennem Meyvası"

Tanpınar'ın Antalya Mektubu da önemli
Orhan Veli "Garip", İkinci Yeni gizemli

Salâh Birsal, "Şiirin İlkeleri"ni yazar
Peyâmi'yle Tarancı, kalemle kuyu kazar

Şiir bahsinde Ataç, görmezden gelinemez
"Yetkin" Denemeler'i kolayca delinemez

Necip Fâzıl'ın özgün, örgün Poetika'sı
Türünün hârikası, şiir politikası

Sanat nazariyatı, düşünce saltanatı
Şiirin Felsefesi yahut Şiir Sanatı

Edebiyatımızda geliyor giderek
Duygu ve hayâl gibi, bize fikir de gerek...

Memleket Şiiri

Murat Soyak

dağ yankısı ırmaklarda eğleşir
leylâ dinmeyen sızı, çile yazgılı
yanımda halden bilir türküler
bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm

düze inmiş ak alınlar, yiğitler
garipliğin tarihidir aşk ile
kalbi kırılmış da sazı inler
bize dost toprak ezelden beri

neredesin sen derken can yangını
ırak yer yakın, yayla kokuşlu
yanık yüzlerde insanlığımız
turnalardan gelir muştulu haber

yaban'dır buralar Yakup Kadri'ye
çözemez bilmeceyi aciz kitaplar
pınar dilinde aşikâr gül dilinde
gönül dağından gidilir memleket

Kırılır Aynalar

Mehmet Baş

Bir karınca yürür akrepten yelkovana
řahlanan bir küheylanın yelesinde
Ateşle tarar göklerin saçlarını
Diz çöker hüzün kalbimin rahlesinde

Güldür çağın yankısı aynalarda tebessüm
Sür izini atların denizler dalgalansın
Mağara gibi açılır düğümlemiş kayalar
Yankısını kaybetmiş dağların gölgesinde

Bir nokta konacaksa ateřten tabutlara
Anlatsın derdini suskunluğun dilinde
Toprağın lügatiyle düzeltilir imlalar
Sırat gibi gerilen mahşerin meclisinde

Bir ayaz pencerede bir gül titrer içinde
Sulara gem vurulur ayrılık denizinde
Budur işte kaderin gök benizli kelamı
Kırılır aynalar buğulanmış gözünde

PLUTO(N)

Serpil KAYA

Her şey hazin bir sona yaklaşırken Dünya üzerinde
Ters bir açıyla, ters bir yönde
Taş ve toz bulutlar kümesinde
Kimsenin bulamadığı ütöpik cesaretle
Savaş zırhını kuşandı Pluto Adam
İhtiraslı hislerini sıyırıp çırılçıplak.
Dur! Dedi kan ve intikama
Sus! Dedi gür sesiyle tüm cihana

Ellerini kanatan çelik başlı dikenleri
Teker teker soydu parmak uçlarıyla.
Kirli bir maviyi kusuyordu bedeni
Alaca bir kızılı boyuyordu duvarlara.

Bir yerlerde adı sanı kayıp
Terazisiz vicdanların kömür yanığı çocukları
Ve taş yığınlarının arasında keşfedilen
Yeni bir dünyanın taze nefesli kalp atışları.

Bir İbadettir Yaşamak

Lokman ZOR

Yüreği gül goncası sevgili,
Gözyaşların üzerimde kaldı

Sürekli koyulaşan, birbirinin içine girmiş dağınık bulutlar, bir toz perdesi gibi gökyüzünü kaplamış, sıcaklığına rağmen ruhsuzluğuyla kan donduran boz renkli kıraç toprağın yüzüne kapanmak istercesine alçalıyor. İfadesiz bir hava: Sessiz, sıcak, durgun, kapalı...

Toza bulanmış sararmış yaban otları ve çalılıkların kuru yalnızlığı, uçsuz bucaksız kıraç arazinin ortasında ilerleyen bitkin askerlerin yüreğine doluyor. Basık ve bunaltıcı sıcaklık, ter yerine kasvet veriyor. Tim komutanı Asteğmen Mustafa önde, yüzleri ve kimlikleri belirsiz askerler peşinde yürüyor. Öteleri istila eden boşluk, ürperti dolu... Güneş, sinsi bir düşman gibi yüzünü göstermeden, unutulmayan eski bir kinin kızgınlığını çıkarırcasına, her bir yanı yakıp kavuruyor. Gökyüzünü kaplayan toz perdesi yavaş yavaş aşağıya inerek ağır bir yük olup askerlerin omzuna biniyor. Askerler yürüyor...

Her şeyin iyiden iyiye cansızlaştığı, yaşamın tamamen anlamsızlaştığı bir an, uçsuz bucaksız kıraç boşluğun ortasında ıslak yeşil renkli bin bir çeşit ağacın çevirdiği, her türlü otun yetiştiği, renk renk çiçeğin süslediği cennetten kalma bir yer belirliyor ve Asteğmen Mustafa'nın başını çektiği askerler kendilerini bu cennette buluyor. Henüz sorguya girmemiş mahlûkatı, sükûn içinde beklemekte olan bir cennet; sessiz, ıssız ve kimsesiz. Yaşam buraya uğramamış; uzaklarda hem de çok çok uzaklarda ağına düşürdüğü biçareleri öğütmeye dalmış acımasız meşguliyetiyle kendini avutuyor. Sonsuzluk, önce sessizliği terk ediyor ardından cenneti... Bir şimşek çakıyor, bir daha, bir daha... Yağmur yağacak gibi görünmüyor ama üst üste şimşek çakıyor. Gören görmeyen, duyan duymayan, bilen bilmeyen herkese bu cennetin kendi eseri olduğunu ilan etmeye çalışan, gürültüsüyle yukarıda arşı, aşağıda arzı titreten şimşekler... Gürültü, korku olup yere iniyor, cennetin üzerine gerilen bir gölgeye dönüşerek

bekliyor. Güneş kaçıp bir yerlere gizlenmiş olmalı... Görünmüyor ama varlığı biliniyor, tıpkı tanrı gibi...

Arka taraflarda bir bağırtı duyuluyor, askerler korkuyla irkilip o yöne bakıyor. Secde edercesine yere kapanmış ağaç dalları arasında metal griliğinde ve balçık kıvamında bir gölet, göletin içinde de kurtulmaya çalışan bir asker var. Diğer askerler telaşla göletin kıyısına koşuyor ve ardı ardına oldukları yerde çakılıp kalıyorlar. Asteğmen Mustafa, secdeye kapanmış ağaç dallarını yarararak yüzleri ve kimlikleri belirsiz askerlerin arasından öne geçiyor. Balçık kıvamındaki göletin yüzeyini kaplayan metal grilik, pürüzsüz bir parlaklığa bürünerek gözlerini kamaştırıyor. Bir süre öylece durup bakıyor, debelenip duran askeri sonra fark ediyor. Askerin yüzü bir anda belirginleşip kendi yüzü oluyor. Korku içinde elleriyle yüzünü kapatıp canını acıtacak şekilde ovuşturuyor. Parmaklarının arasından balçık göletinin içinde çırpınan askere bakıyor. Yüz kendi yüzü ama metal renkli balçığın içerisindeki kişi bir başkası... Kaçmak, oradan uzaklaşmak istiyor, yapamıyor. Çakılıp kaldıkları yerde öylece duran askerlere bakıyor; kimlikleri ve yüzleri hala belirsiz... Kopardığı bir dalı, balçık kıvamındaki metal göletin içinde debelenip duran askere uzatıyor, aynı anda göletin hareketlendiğini, elindeki dalın kırıldığını fark ediyor. Durgunluğu ve pürüzsüzlüğüyle göz kamaştıran göletin yüzeyinde kaynarcasına baloncuklar beliriyor, kabarıp patlıyor. Patlayan her balonun yerine birkaç yeni balon kabarıyor. Kurtulmaya çalışan asker, ayaklarından yukarıya doğru erimeye başlıyor. Çıgıllıkları, ifadesiz göğün yüzüne, acı dolu bir suret yapıyor. Asteğmen Mustafa, olup bitenleri hareketsiz ve tepkisiz bir şekilde seyreden askerlerin bakışları altında, eriyip gölete karışan askeri kurtarma umuduyla telaş içinde dört bir yana koşturup duruyor. Her yanı anlamsız bir telaş ve sonsuzmuş gibi görünen bir çırpınış sarıyor. Askerin vücudu, ayaklarından baldırlarına doğru önce kısım kısım parçalanarak kopuyor ardından eriyip metal rengini alarak balçığa karışıyor. Vücudu, her geçen saniye biraz daha eriyor, küçülüyor. Kopan uzuvları, sıcak suyun içerisinde eriyip yok olan buz parçaları gibi kısa sürede kayboluyor. Çaresizlik, nefes olup önce göletin içindeki askerin, sonra diğerlerinin en çokta Asteğmen Mustafa'nın üzerine çöküyor. Eline ne geçerse tutunması için askere uzatıyor. Ot, kamış, ağaç dalı... Uzattığı her şey kısa geliyor sonrasında bir anda elinden

yok olup gidiyor. Son bir umutla, hemen yanındaki bir ağacın dalını sıkıca kavrayıp koparıyor. Yüreğinde beliren ince sızıyı, parmaklarının arasından damlayan kanı ve sıkı sıkıya tuttuğu dalın dikenli tele dönüştüğünü aynı anda fark ediyor. Gözlerinde kararma, bedeninde halsizlik, yüreğinde vazgeçiş duyuyor. Her yanı koyu kıvıll bir renk sarıyor. Gök gürültüsü, taarruza kalkmış bir ordunun bombardımanını andırırçasına artıyor. Bütün bunlar bir komutmuş gibi etrafta belirli belirsiz bir hareketlilik başlıyor. Göletin çevresini saran otlar, çalılar ve kamışlar sıklaşarak Asteğmen Mustafa'yla askeri birbirinden uzaklaştıran aşılması imkânsız bir duvar halini alıyor. Asker, çırpınarak göletin kenarına yaklaşıyor. Kıyıdaki otlara tutunarak kurtulmaya çalışıyor. Belinden itibaren içinde bulunduğu balçık gölet, vakumlayıp içine çekiyor yeniden... Çılgılları, göğün koyu kıvıll rengine karışarak kayboluyor. Tutunduğu otlardan yardım alıp kendini yukarı doğru çekerek göletten çıkmaya çabalaması her defasında sonuçsuz kalıyor. Asteğmen Mustafa, bir yolunu bulup, sıklaşarak iç içe geçen ot, kamış ve çalıkların arasından göletin içerisindeki askere elini uzatıyor. Bir anda kendi yüzü ve gözleriyle karşı karşıya kalıyor. Tam elinden tutup çıkaracakken beline kadar eriyip metal balçığa karışan asker elini çekiyor. Asteğmen Mustafa, geri çekilip tıpkı diğerleri gibi tepkisiz bir şekilde askere bakıyor. Boşuna bir gayretin acınası sonunu seyrediyor. Asteğmen Mustafa, şimdi sadece göğüs kafesinden yukarısı kalmış olan askerin gereksiz ve aptalca bulduğu bu çabasını küçümsercesine bakıp gözleriyle vazgeçiş telkin ediyor. Asker, eriyor, çırpınıyor, kurtulmaya çalışıyor. Kıvranişında, tek başına kurtulup bir başına var olma isteği var. Gözlerinden, yaşama dair ürkütücü bir kararlılık ve istek fıskırıyor. Göğü ölüm rengi sarıyor ve havaya ölüm kokusu yayılıyor.

Korku, sıkıntı ve ter içinde uyandı Mustafa. Uzun zamandan beri görülmedik bir çeviklikle dikilip doğruldu. Gözlerini, panjurları kapalı odanın içinde gezdirip sağ bacağının yanındaki boşlukta durdurdu. Elini yorganın altına sokarak sol bacağının yokluğundan emin olmaya çalıştı. Anlamsız ve gereksiz merakından vazgeçtiğinde eli uyluğunun başladığı yeri tutuyordu. Panjurların arasından sızan cılız ışığın, günün hangi saatine ait olduğunu anlamaya çalıştı. Koltuk değneklerine bakındı. Etrafa göz gezdirdi. Bunu ilk defa yaptığını, daha da önemlisi koltuk değneklerinin varlığını kabullendiğini ve onlara ilk defa ihtiyaç duyduğunu düşündü. Görmeye tahammül edemediği

için yatağın altına konulmuş olduklarını hatırlayarak komodinden destek alıp aşağı doğru uzanmaya çalıştı. Parmakları metal soğukluğuna dokunduğu anda yüreğini ferahlık ve heyecanın doldurduğunu hissetti. Komodinden biraz daha destek alıp vücudunu yataktan aşağıya doğru kaydırarak yere indi. Koltuk desteklerini bulup çıkarınca birini kenara bırakıp diğerine ve sağ ayağına dayanarak ayağa kalktı. Ameliyattan sonra ilk defa birinin varlığına ve yardımına ihtiyaç duymaksızın kendi kendine ayakta duruyordu. Koltuk desteklerini kullanamayacağından endişe ettiyse de içgüdüsel bir hareketle pencereye doğru ilerlediğini fark etti. Birkaç adım daha attıktan sonra durup önce pencereyi ardından da bu odaya kapandığından beri açılmasına izin vermediği panjurları açtı. Güneş henüz doğmamıştı, yaşamı, alaca karanlık aydınlatıyordu. Mayına basıp sol bacağına kaybettiği o uğursuz alaca karanlığı hatırladı. Kızmayı, kin duymayı istedi beceremedi. Bir süre dışarıyı seyredip sessizliği dinledi. Yeni doğmuş bir bebeğin kokusuna benzeyen, sabahın o kendine has serin kokusunu iliklerine kadar çekip içini ferahlattı. Sırayla bütün pencereleri ve panjurları açtı. Gökyüzünün kızılımsı aydınlığı, odanın içini doldurup dibe köşeye sızmaya çalışırken Mustafa, aylardır küs olduğu yaşamla uzlaşıyordu. Göğsünden taşıp hızla bedeninin her yanına yayılan tarifsiz bir coşkunun varlığını duydu. Yerinde duramadığını, yürümek, koşmak hatta uçmak istediğini fark etti. Odanın duvarları arasında dolaşıp duran yeni günün aydınlığı ve umudu, Mustafa'nın bedenini saran coşkuyla birleşti. Dolaptan bir gömlek bir de pantolon alıp yatağın üzerine oturdu. Kendisinin bile şaşıracağı bir çeviklikle her ikisini de giydikten sonra pantolonun sol bacağına katlayarak yukarı topladı. Evdekilerin uyanmamasına özen göstererek sessiz bir şekilde önce odadan sonra evden çıkıp yürümeye başladı. Bedenine hapsolup içinin her bir zerresine sıkışan coşku, dizginlerini kırıp kendini dışarı atmak üzereydi. Soluğunun kesildiğini, kollarının ve sağ bacağının yorulduğunu, koltuk altlarının ağrımaya başladığını fark ettiğinde şaşırtıcı bir hızla ilerliyordu. Kendi kendine gülümseyip yavaşladı ama yaşama yetişmeye çalışan yüreği bir türlü teskin olmadı.

Sabah serinliği Mustafa'nın yüzüne vuruyor, alnından aşağıya doğru yüzünün bütün çizgilerini dolaşıp aylardır jilet değmemiş sakalından süzülerek vücuduna yayılıyordu. Ağzından ve burnundan dolan temiz hava, genzinde

bıraktığı ince bir yanmayla yaşamın tadını iliklerine işliyordu. Gün ışıyor, kuşlar ötüyor, çiçekler renk renk gülümsüyor ve şehir yeni bir güne uyanıyordu. Yol boyunca belirli aralıklarla dizilmiş çöp kutularından birinin yanında bir at arabası gördü. Yaklaşınca, yarı beline kadar çöp kutusunun içine dalmış birinin varlığını fark etti. Yanına kadar gitti. On üç, on dört yaşlarında bir çocuk, doğrulup elindeki mukavvaları at arabasına yerleştirirken, gecenin toplamayı unuttuğu birer yıldız gibi parlayan gözleriyle Mustafa'ya bakıp gülümsedi. Karşılığını aldıktan hemen sonra da yeniden yarı beline kadar çöp kutusunun içine dalıp işine devam etti. Mustafa, "yaşam, sen ne güzel şeysin" diye geçirdi içinden. Anlamsız bir kızgınlık ve küskünlükle kapandığı odada, boşa geçirdiği ve kaybettiği onca ay için duyduğu pişmanlık içini sızlattı ama hemen söküp attı yüreğinden. Yeterince kayıptaydı ve benliğini pişmanlıklara kaptırıp yeni kayıplar yaşama niyetinde değildi. Önemli olan, yakalayabildiğin yerden yaşamaktır hayatı... Zaten yaşam denilen şey ölümün elinden kurtarılabilenler değil midir? Öyleyse, geçmişin pişmanlıklarına takılıp kalmak, koyu bir sis bulutunun, belleği kuşatmasına izin vermekten başka nedir ki? Hata ve kayıplar üzerine kurulu mazinin tutsağı olmuş bir bellek için, ne yaşanılanlar ne de yaşanacaklar önemlidir. İşte o zaman tüm keşkeler, safi zaman kaybı olup çıkar. Hatalara, kaybedilenlere, pişmanlıklara ve üzüntülere takılıp kalmak, bunlarla uğraşmak yaşanılan anın ve yaşanabilecek güzelliklerin farkına varamamaktan başka bir şey getirmez insana... Bütün bunlardan dolayı Mustafa, çarçabuk atıp yok etti içindeki pişmanlık duygusunu... Hızlanmaya başladı. Koltuk değneklerini kullanmakta zorlansa da sürekli yürümek, ilerlemek, gitmek istiyordu. Durma, takılıp kalma düşüncesi, ölümcül acılara gark eden dayanılmaz bir eziyet gibi gözünü korkuttu. Acımasız bir düşmanın, amansız takibinden kaçır gibi yürüyordu. Bazen tökezleyip düşecek oluyor hemen ardından kendini toparlayıp yoluna devam ediyordu.

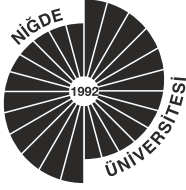
Bir kale suru gibi şehri çevirmiş dağların ardında kızıldan turuncuya çalan yüzüyle gülümseyen sabah güneşi, serin alacakaranlığa meydan okuyarak, uyku mahmuru sokakların ruhuna sıcak nefesini üflemeğe başlamıştı. Mızrağı andırırcasına etrafa saçtığı şuaları; otun, çiçeğin, ağacın hatta şehri bir uçtan ötekine kuşatan hepsi birbirinin aynı beton yığını binaların yüzünde bile, kendini ele veren bahara ait tüm renkleri parlatıyordu. Gecenin

ataletinden kurtulup yeni günden nefes almaya başlayan sokaklarda, Mustafa'nın koltuk değneklerinin çıkardığı metal sesinden, bir sonraki çöp kutusuna doğru hareket eden atın boynundaki çingırağın zilinden ve asfaltın üzerine sertçe inen nalların düzenli temposundan oluşan melodik bir ses yankılanıyordu. Sokaklar, sessizlikten ibaret özel bir lisanla çok bilindik eski bir şarkıyı seslendiriyor, gökyüzü gülümseyerek dinleyip eşlik ediyordu. Şehri düşündü Mustafa, ilk defa bu sessiz ve dingin yüzünü görüyordu. İçini rahatlatan bir sükûnetin dalga dalga ruhunun derinliklerine yayıldığını hissetti. Çevresindeki her şeye her zamankinden farklı, sanki ilk defa görüyormuş hissiyle bakıyordu. Gördükleri ilk defa bu kadar güzel, ilk defa böylesine etkileyiciydi. Yaşamı değerli ve özel kılan da zaten bu değil midir? Var olan her şeye her defasında farklı bir gözle bakmak, yaşanan her şeyi ilk defaymışçasına yaşamak... Aksi halde, katlanılmaz bir döngüden başka neye benzer ki yaşam... Ömrü tekrarlarla, birbirinin aynı günlerle doldurmak, sefil ve umarsız bir zamanda var olmaktan öteye gitmez.

Mustafa, süfli bir kaderin, tavan arasına kaldırılmış üzeri tozlu eski bir eşya gibi üstünü örtmeye çalıştığı yaşamını, gün ışığına çıkarmanın huzuru içinde yoluna devam etti. Yazgısını alt etmenin vakarıyla, muzaffer bir savaşçının cenk meydanında dolaşmasını andıran adımlarla durmadan ilerledi. Şehrin üst başında yer alan mezarlığın yanındaki şehitliğin kapısına vardığında, içini, iliklerine kadar dolduran uhrevi bir sıcaklık hissetti. Durup derin bir soluk aldı. Mutluluğun aydınlattığı yüzünü göğe kaldırarak gülümseyip şehitlikten içeri girdi. Bir koğuşun içindeki ranzalar gibi sıra halinde yan yana dizilmiş şehit makamlarının her birinin önünde uzun uzadıya durdu. Her yanı, sonsuzluğun huzurunu fısıldayan garip bir sessizlik sardı. Hayranlık ve saygının iç içe geçtiği bir teslimiyetle kendini dünya mabedindeki yaşam ibadetine adadı.

Şehir uyanmaya, insanlar, cadde ve sokakların azgın hengâmesine doğru son sürat akmaya başlamıştı. Her yerde insanlar vardı ve her birinin bir eksiği vardı: gözü görmeyenler, kulağı duymayanlar, kalbi olmayanlar, hissedemeyenler, konuşamayanlar, dokunamayanlar...

Şehrin sokaklarını insanlar doldurmuştu ve hepsi eksiklikleriyle yaşıyordu.

Niğde Üniversitesi, Arıların Kaliteli Meyve Üretimine Etkisini Araştırıyor

Yüksek kalitede meyve üretimi için araştırma yapmak üzere Niğde Üniversitesi Ayhan Şahenk Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi, dünyaca ünlü bebek gıda ürünleri üreten Hero Baby ile işbirliği anlaşması yaptı. Fakülte, bal arıları ile tozlaşmanın meyve verim ve kalitesine etkilerini araştırarak.

“Bu bahçede arı var!” adı verilen çalışma ile ülkemizde bebek beslenmesine uygun yüksek kalitede meyve üretimi için yetiştiricilik alanlarına çiçeklenme dönemleri boyunca yerleştirilen bal arısı kolonilerinin, meyve verim ve kalitesine etkilerinin araştırılması amaçlanıyor. Proje ile ayrıca arı sağlığını iyileştirmek ve arı nüfusunu artırmak da hedefleniyor.

Niğde Üniversitesi Ayhan Şahenk Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Mustafa Özgen, Prof. Dr. Sedat Serçe ve Prof. Dr. Ethem Akyol'un yürütücülüğünde yapılan “Bu Bahçede Arı Var!” projesi, dünya’da 8 farklı ülkede yürütülen “Bee Careful” projesinin Türkiye ayağını oluşturuyor.

Elma üretiminin yoğun olarak yapıldığı ve Hero Türkiye'nin elma temin bölgesi olan Niğde, bu uluslararası projede pilot bölge olarak seçildi. Bu yıl Niğde bölgesinde farklı elma bahçelerinden temin edilen beş farklı çeşit ile yapılan ilk çalışmalarda bal arısı kolonilerinin meyve verimini yaklaşık %11,2'ye kadar arttırdığı tespit edildi. Ayrıca Niğde Üniversitesi Ayhan Şahenk Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi laboratuvarlarında yapılan meyve kalitesi analizlerinde, arı kolonilerinin yerleştirildiği bahçelerden alınan meyvelerin bazı kalite özelliklerinde artışlar kaydedildi.

Niğde Üniversitesi Ayhan Şahenk Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi öğretim üyesi ve proje yürütücülerinden Prof. Dr. Mustafa Özgen, konuyla ilgili olarak yaptığı açıklamada bu projenin aynı zamanda sürdürülebilir ve çevreye dost tarım uygulamaları için bir farkındalık oluşturma niteliğinde olduğunu vurguladı. Özgen, benzer çalışmaların önümüzdeki yıllarda farklı model ürünlerde sürdürüleceğini ve insan sağlığı için güvenilir ürünlerin yetiştiriciliğinde arıların varlığının bir sigorta niteliğinde olduğunu vurguladı.

İsmail Özmel

Denemeler
Yorumlar

İsmail ÖZMEL:

Dil ve Edebiyat
Yazıları

Bindallı
Yazılar

İsmail Özmel

İsmail ÖZMEL

Kültür ve Tarih
Sohbetleri

İSMAIL ÖZMEL

NIĞDELİ
ŞAİR ve YAZARLAR

Niğde - 2019

İSMAIL ÖZMEL

BÜTÜN ŞİİRLER

TÜRK MUSİKİSİ
VE
KÜLTÜRÜMÜZ

İsmail ÖZMEL

55
SORUDA
DÜŞÜNEN
İNSAN

İSMAIL ÖZMEL

YANSIMALAR

BİR YOL HİKAYESİ
EFLATUN SORDU

62. SAYI 4 TL